

ZNAKOWANE SZLAKI TURYSTYCZNE

Marian Jeleśniański, Joanna Pietraszko

Ogólne informacje dotyczące wybranego szlaku turystycznego

Numer szlaku	Kolor	Punkt wyjścia	Różnica wzniesień	Czas wyjścia	Czas zejścia	Walog szlaku i jego ciekawoski
--------------	-------	---------------	-------------------	--------------	--------------	--------------------------------

Symbole określające walor szlaku.

Szlak wiodący terenami leśnymi

Szlak widokowy.

Szlak zawierający ciekawostki i osobliwości roślinne.

Szlak biegnący w rezerwacie lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie.

Szlak zawierający ciekawostki geologiczne.

Główny Szlak Beskidzki im. Kazimierza Sosnowskiego

Wyjście na Halę Miziową (1275 m) z Węgierskiej Górki (400 m)

1.1 C		Węgierska Górka (400)	875m	7 ⁰⁰	6 ⁰⁰	
-------	--	-----------------------	------	-----------------	-----------------	--

Fragment Głównego Szlaku Beskidzkiego im. Kazimierza Sosnowskiego. Na odcinku Węgierska Górka – Rysianka podąża najpierw doliną Żabnicy. Mija fort Wędrowiec, następnie na wysokości przystanku autobusowego Żabnica I skręca w lewo i łagodnie wyprowadza wśród łąk i pól na stoki Grapy (613 m). Tam skręca w prawo i cały czas podąża grzbietem Abrahamowa (857 m). Na jego szczycie skręca w lewo i prowadzi przez ciąg polan, z których niektóre są zamieszkałe. Dalej, trawersem popod kulminację Skały (944 m) dochodzi do znaków niebieskiego szlaku (1.25 N) i wspólnie wyprowadza na Słowiankę. Od tego momentu rozpoczyna się podejście na stokach Romanki. Niebieski szlak skręca w lewo i bardzo stromym podejściem, podąża na szczyt Romanki. Czerwony łagodnymi trawersami podchodzi coraz wyżej, aż do momentu pokonania pionowej skalnej ścianki, gdzie wspina się przy asekuracji łańcucha, po czym osiąga Halę Wieprzską. Dalej biegnie wysokogórskim trawersem Romanki, na Halę Pawlusią, by ostatnim stromym podejściem dojść na Rysiankę. Odcinek szlaku z Węgierskiej Górki na całej swojej długości obfituje w liczne panoramy, okazy roślinne i ciekawostki geologiczne.

Kolejny etap przejścia to odcinek Rysianka – Hala Miziowa. Początkowo szlak prowadzi w dół Halą Rysianka na Trzy Kopce (1216 m), gdzie mija Rezerwat przyrody „Pod Rysianką”, następnie równym terenem podprowadza pod kulminację Palenicy (1338 m) i rozpoczyna męczące podejście na jej szczyt. Po osiągnięciu szczytu ponownie sprowadza w dół, widokową halą Cudzichową. Z tej części szlaku bardzo ładnie prezentuje się hala Jodłowcowa na stokach

Buczynki (1205 m) i Beskid Mały. Ostatnim forsownym podejściem jest częściowe okrążanie kulminacji Sypurznia (1356 m). Dalej szlak prowadzi równym terenem, popod wyniosła kulminację Pilska (1557 m). Po drodze mija Halę Tanecznik i Halę Cebulową, z której wchodzi na Halę Miziową.

Wyjście na Halę Miziową (1275 m) z przełęczy Glinne (809 m)

1.1 C		Przełęcz Glinne (809 m)	470 m	2 ⁰⁰	1 ⁴⁵	
-------	---	-------------------------	-------	-----------------	-----------------	--

Fragment Głównego Szlaku Beskidzkiego im. Kazimierza Sosnowskiego. Na odcinku Glinne – Hala Miziowa szlak przechodzi obok zabudowań byłego przejścia granicznego, podążając przecinką graniczną. Początkowo łagodnie, a następnie coraz bardziej stromo, podchodzi na wschodnie stoki Pilska. Szlak omija teren rezerwatu i łagodnie trawersuje potok Glinne oraz ramię Soliska i wyprowadza na halę Miziową. Ten odcinek szlaku nie posiada wybitnych walorów widokowych i przyrodniczych. Jest typowym łącznikiem długich przejść, z pasma Babiej Góry na Pilsko.

Wyjście na Baranią Górę (1220 m) z Węgierskiej Górki (400 m)

2.1 C		Węgierska Górka (400 m)	820 m	4 ⁵⁰	4 ³⁰	
-------	---	-------------------------	-------	-----------------	-----------------	--

Fragment Głównego Szlaku Beskidzkiego im. Kazimierza Sosnowskiego. Na odcinku Węgierska Górka – Barania Góra szlak przyjmuje kierunek północno - zachodni i wiedzie w dolnych partiach terenem leśnym, o bardzo dużej różnorodności gatunkowej roślin. Szlak czerwony, prowadzący na Baranią Górę mija: zbliżenia do zielonego szlaku (2.9 Z), fort Waligóra, polany z pozostałościami po gospodarstwach rolnych. Wznosząc się wyżej, osiąga teren pełnego wyrębu partii podszczytowych i szczytowych Glinnego (1034 m) spowodowanych chorobą i wysychaniem lasu. Podejście na halę Radziechowską grzbietem Glinnego, jest obecnie bardzo utrudnione. Po przeprowadzonej wycince drzew, na tym odcinku szlaku brakuje oznakowania, a chodnik został zniszczony i gubi się w pozostawionym rumoszu wycinkowym oraz wysoko wyrastającej trawie. Ogołocony grzbiet Glinnego otwarł imponujące panoramy, na grzbiety górskie Beskidu Żywieckiego, Małego oraz pasma Beskidu Kisuckiego i Orawskiego a także Tatr i Farty. Po osiągnięciu hali Radziechowskiej, czerwony szlak mija kolejno: Magurkę Radziechowską (1091 m), gdzie kończą się znaki zielonego szlaku (2.7 Z) oraz Magurkę Wiślańską (1098 m), przez którą podąża razem z zielonym szlakiem (2.3 Z) na Baranią Górę. W szczytowej części Baraniej Góry, znajduje się rezerwat przyrody i krajobrazu Barania Góra. Szczyt to rozległa polana otoczona dookoła lasem świerkowym, z obeliskiem i platformą widokową pośrodku.

Wyjście na Mędralową (1169 m) z Przełęczy Glinne (809 m)

1.1 C		Przełęcz Glinne (809 m)	810 m	5 ¹⁰	4 ⁵⁰	
-------	---	-------------------------	-------	-----------------	-----------------	--

Fragment Głównego Szlaku Beskidzkiego im. Kazimierza Sosnowskiego. Na odcinku przełęcz Glinne – Mędralowa szlak rozpoczyna się stromym podejściem na szczyt Studenta (935 m), dalej na Beskid Korbielowski (954 m), przełęcz między Beskidem Korbielowskim, a Beskidem Krzyżowskim (923 m). Od tego miejsca szlak obniża się, a następnie prowadzi stromo na przełęcz Półgórską. Dalej, na przemian łagodnie i stromo wyprowadza na Jaworzynę (1047 m). Z Jaworzyny szlak podąża grzbietową jej częścią z licznymi polanami, a następnie sprowadza w dół stromą przecinką graniczną, na rozległe łąki Przełęczy Głuchaczki (830 m). Z przełęczy rozpoczyna się podejście grzbietem Mędralowej, na jej wierzchołkową hałę. Szlak jest ciekawym odcinkiem łączącym grupę Babiej Góry z grupą Pilska. W dużej mierze prowadzi terenami leśnymi. Szlak posiada bogaty walor widokowy prezentując rozległe panoramy Beskidu Śląskiego, grupy Pilska i Romanki oraz niższych wzniesień w rejonie Kotliny Żywieckiej.

BESKID MAŁY

Część Beskidu Małego znajdująca się na terenie powiatu żywieckiego zajmuje tereny, począwszy od zachodu - od Bramy Wilkowickiej i zachodnich stoków Grupy Czupła (933 m). **Fot. Widok na grupę Czupła (Beskid Mały) z Matyski** Dalej granica prowadzi grzbietem przez Magurkę Wilkowicką (909 m), wschodnimi stokami poniżej Przełęczy Przegibek (663 m), przez Przełęcz U Panienci (739 m), Hrobaczą Łąkę (828 m), Bujakowski Groń (729 m). Ze szczytu Bujakowskiego Gronia (729 m) granica powiatu skręca na północny-wschód i schodzi przez Zasolnicę (556 m) w przełom rzeki Soły. Z przełomu ponownie wchodzi w Góry Zasolskie. W tej części pasma granica wznosi się ramieniem Żaru (831 m) na główny grzbiet, gdzie przyjmuje wschodni kierunek i prowadzi przez kulminacje: Kiczera (831 m), Przełęcz Isepnicką (699 m), rejon Wielkiego Cisownika (853 m), Przełęcz Cisową (805 m), Kocierz (884 m), Przełęcz Szeroką (725 m), Beskid (759 m), Przełęcz Kocierską (718 m), Potrójną (887 m), Przełęcz Zakocierską (805 m), Beskid (826 m), Łamaną Skałę (929 m), Potrójną (847 m) i Przełęcz Beskidek 805 m). Z przełęczy granica skręca w kierunku południowym i prowadzi przez kulminację Czarnej (790 m) do doliny Łękawki. Z głównego grzbietu w kierunku południowym odchodzi krótkie i strome ramię: Przełęcz Cisowa – Jaworzyna (861 m) – Kościelec (795 m). Równoległe do głównego grzbietu biegnie ramię: Przykrzyca (754 m), Ścieszków Groń (775), Gibasów Wierch (898 m), które w kierunku północnym łączy się z Łamaną Skałą a na kierunku południowym prowadzi do doliny Łękawki. W rejonie Przełęczy Kocierskiej zbiegają się granice powiatów: żywieckiego, bielskiego, wadowickiego oraz granice województwa śląskiego i małopolskiego. W części Beskidu Małego, leżącej w granicach administracyjnych powiatu żywieckiego, znajdują się

rezerwaty przyrody: na stokach Łamanej Skały - „Madohora”, na stokach Kocierza - „Szeroka”. Ponadto powiat graniczy na stokach Zasolnicy z rezerwatem przyrody „Zasolnica”.

GRUPA CZUPLA (933 m)

Wyjście na Czupel (933 m) z Magurki Wilkowieckiej (909 m)

3.1 N		Magurka Wilkowiecka (909 m)	30 m	0 ⁴⁵	0 ⁴⁵	
-------	---	-----------------------------	------	-----------------	-----------------	---

Szlak prowadzi ze szczytu Magurki Wilkowieckiej w kierunku południowo - wschodnim głównym grzbietem zachodniej części Beskidu Małego. Ze szczytowej polany roztacza się panorama, sięgającą na aż po Babią Górę (1725 m), Pilsko (1557 m) i Wielką Raczę (1236 m); w kierunku południowo-zachodnim oglądamy Baranią Górę (1220 m), Skrzyczne (1257 m) i grupę Klimczoka (1117 m). Najbliższa panorama obejmuje urokliwy widok na Góry Zasolskie, odcięte przełomem Soły oraz ramiona głównego grzbietu Beskidu Małego w grupie Hrobaczej Łąki (830 m) i Czupla (933 m). Droga, łącząca Magurkę z Czuplem biegnie po łuku linii grzbietu. Po drodze mija odejście do jaskini „Wietrzna Dziura”. Szlak osiąga szczyt Czupla, z którego oglądamy również piękne panoramy.

Wyjście na Czupel (933 m) z Łodygowic (360 m)

3.2 C		Łodygowice (360 m)	570 m	2 ³⁰	1 ⁵⁰	
-------	---	--------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Ze stacji PKP w Łodygowicach szlak dochodzi do drogi: Bielsko Biała – Żywiec, mija centrum wsi i wychodzi na otwartą przestrzeń pól uprawnych. Z tego miejsca oglądamy panoramę Łodygowic, dolinę Żylicy, a w oddali Skalite (864 m) i Skrzyczne (1257) w Beskidzie Śląskim oraz fragmenty Beskidu Żywieckiego. Dalej szlak wchodzi do lasu i prowadzi coraz bardziej stromo, dochodząc do małego siodła Przysłopu. Mija odejście szlaku (3.6 Ź) do Tresnej oraz charakterystyczny blok piaskowca, który – według dawnej legendy – upuścił diabeł niosący kamień na Skrzyczne a gdy zapiał kur, czart stracił swą moc. Za „diabelskim głazem” szlak skręca szerokim łukiem w prawo i przez las wspina się na stoki Czupla. Po długim podejściu doprowadza do siodła w głównym grzbiecie pomiędzy Rogaczem (898 m) a Czuplem (933 m). Tutaj szlak czerwony przecina biegnące grzbietem znaki niebieskie szlaku (3.3 N), które wyprowadzają na szczyt Czupla.

Wyjście na Czupel (933 m) z Czernichowa (320 m)

3.3 N		Czernichów (320)	610 m	2 ³⁰	1 ²⁰	
-------	---	------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na przystanku autobusowym przy drodze: Żywiec - Kęty, prowadzącej wzdłuż przełomu rzeki Soły. Za niewielkim potokiem Roztoki podąża w lewo i serpentynami podchodzi na strome zbocze Suchego Wierchu. Droga w większości prowadzi lasem, a

sporadycznie polankami widokowymi. Po wejściu na Suchy Wierch odcinek szlaku staje się łagodniejszy i pozwala bez specjalnego wysiłku osiągnąć: najpierw Rogacz (898 m), a potem - Czupel (933 m). Idąc w szczytowej części terenem leśnym, obserwujemy starodrzew bukowy. Inną osobliwością przyrodniczą tej części Beskidu Małego jest powszechnie występująca naparstnica purpurowa. Na małej przełęczy pomiędzy Rogaczem a Czuplem szlak mija znaki czerwone: (3.2 C), biegnące z Łodygowic oraz (3.4 C) Międzybrodzia Bialskiego.

Wyjście na Czupel (933 m) z Międzybrodzia Bialskiego (310 m)

3.4 C		Międzybrodzie Bialskie 310 m	590 m	2 ³⁰	1 ³⁰	
-------	---	------------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się w centrum Międzybrodzia Bialskiego, skąd krótko, między domami prowadzi na południowo-zachodnie ramię Rogacza (898 m). Trasa ta jest mało widokowa, prowadząc na całym odcinku terenem leśnym z dominującym drzewostanem bukowym, zwanym Lasem Bronowskim. W nielicznych miejscach można oglądać głęboką dolinę potoku Ponikiewki oraz betonową zaporę między wyniosłymi zboczami Zasolnicy (556 m) i Żaru (761 m). Szlak stromo wyprowadza grzbietem na spłaszczenie terenu a następnie kolejnym stromym progiem osiąga bezwidokową nieznaczną kulminację Rogacza. Tam dochodzą znaki szlaku czerwonego (3.2 C) z Łodygowic oraz niebieskiego (3.3 N) z Czernichowa, które dalej prowadzą na Czupel (933 m). W szczytowej części Rogacza obserwujemy występowanie dużej ilości naparstnicy purpurowej oraz pozostałości starodrzewia buczyny karpackiej.

Łodygowice(360 m) - Łysy Groń (601 m)

3.5 Z		Łodygowice (360 m)	280 m	1 ⁵⁰	1 ³⁰	
-------	---	--------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak zaczyna się na stacji PKP w Łodygowicach, skąd prowadzi do Biernej i tam rozpoczyna podejście na Łysy Groń. Z wyższych części Biernej roztacza się imponujący widok na Beskid Żywiecki i Śląski, Kotlinę Żywiecką oraz Jezioro Żywieckie. Szlak początkowo wznosi się łagodnie terenem otwartym wśród łąk i pól uprawnych, a następnie prowadzi do lasu, którym dalej biegnie stromo aż do momentu osiągnięcia grzbietu Solisko - Łysy Groń. Z tego miejsca możemy oglądać panoramę stromych zboczy Kościelca (795 m) w Zasolskiej części Beskidu Małego, dolinę Żylicy i wyniosłe kulminacje Skrzycznego (1257 m) i Klimczoka(1117 m) w Beskidzie Śląskim.

Tresna (320 m) - Solisko (635 m)

3.6 Ż		Tresna (320 m)	280 m	1 ⁴⁵	1 ³⁰	
-------	---	----------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się przy przystanku autobusów MZK w miejscowości Tresna Mała. Szlak wznosi się na stoki Łysego Gronia (601 m), a na przełęczy pod szczytem spotyka znaki szlaku zielonego (3.5 Z) z Łodygowic i z Czernichowa. (3.7 Z). Mijając na stoku z prawej strony osiedle Klimczaki, szlak prowadzi dalej grzbietem przez Gronik, Solisko do skrzyżowania ze znakami czerwonymi (3.2 C) z Łodygowic. Szlaki krzyżują się na przełęczy Przysłop tuż za Soliskiem. Na całej długości szlaku można podziwiać pozostałości naturalnego, wielogatunkowego lasu.

Czernichów (320 m) - Łysy Groń (601 m)

3.7 Z		Czernichów (320 m)	280 m	1 ⁰⁰	0 ⁴⁵	
-------	---	--------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na przystanku autobusowym przy drodze: Żywiec - Kęty i prowadzi stromo na wschodnie ramię Łysy Groń – Soliska, które zamyka od tej strony zaporę w Tresnej. Po osiągnięciu grzbietu szlak skręca w prawo na drogę do małego osiedla Prochoci na rozłożystej polanie pod Łysym Groniem (601 m), mija zabudowania i drewnianą dzwonnice. Z polany szlak rozpoczyna początkowo strome podejście na boczny grzbiet Łysy Groń – Solisko, a następnie po obszernym łuku osiąga leśne wzniesienie - Łysy Groń. Tutaj łączy się ze znakami żółtego szlaku (3.6 Ż) prowadzącego na Solisko (635) i przełęcz Przysłop lub dalej, zielonymi znakami szlaku (3.5 Z), prowadzi do Łodygowic.

Międzybrodzie Bialskie (310 m) - Magurka Wilkowicka (909 m)

3.8 Ż		Międzybrodzie Bialskie 310 m	600 m	2 ³⁵	1 ⁴⁵	
-------	---	------------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na przystanku autobusowym w Międzybrodziu Bialskim i prowadzi w górną część doliny Ponikiewski. Po osiągnięciu dużego rozwidlenia dróg skręca w lewo i przez osiedle Czulaki prowadzi do podnóża głównego grzbietu, zwanego Piekło. Mija ostatnie domostwa, gajówkę, przekracza mały strumyk i rozpoczyna terenem leśnym strome podejście w terenie leśnym. W szczytowej części grzbietu trawersuje zbocze, a następnie prowadzi na szczyt Magurki Wilkowickiej.

Żarnówka (300 m) - Gaiki (808 m)

3.9 C		Żarnówka (300 m)	550 m	3 ²⁰	1 ⁵⁰	
-------	---	------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak zaczyna się na przystanku autobusowym „Żarnówka Mała”, obok zapory w Porąbce. Od przystanku prowadzi na stok Zasolnicy (556 m), a dalej - stromo, kamienistą drogą z widokami na Jezioro Międzybrodzkie. Mija szczyt Zasolnicy i, prowadząc lasem i skrajem

widokowych polan, osiąga Waliska. Stąd roztaczają się imponujące widoki na Czupel (933), dolinę Soły, Żar (761 m) i Cisownik Wielki (853 m). Od Bujakowskiego Gronia (749 m) szlak, prowadząc linią grzbietu, skręca w prawo i - ponad lasem o nazwie Zadni Potok, opadającym w źródłową część doliny Żarnówki - prowadzi w stronę Hrobaczej Łąki. Szlak na przemian obniża się, wznosi, mija źródółko i wyprowadza na polanę, skąd roztacza się daleka panorama na Bukowski Groń (782 m), dolinę Wielkiej Puszczy, a w prawo - na Kiczere (831 m) i Żar (761 m). Dalej mija mieszany las i osiąga szczyt Hrobaczej Łąki (830 m), z której rozciągają się przepiękne widoki na okolice Bielska – Białej, Kóz, Jeziora Żywieckiego i zapory w Porąbce. Dalej szlak skręca w lewo i razem ze znakami żółtego szlaku (3.10 Ż) łagodnie sprowadza szeroką drogą w dół, na przełęcz „U Panienki”. Podążając dalej mija kapliczkę z 1884 r i drogę do źródółka Maryjnego. Z przełęcz szlak prowadzi krótkim stromym podejściem na szczyt Groniczki (839 m), dalej równą drogą przemierza grzbiet Kopce, który wychodzi na szczyt Gaików.

Żarnówka (300 m) - Hrobacza Łąka (830 m)

3.10 Ż		Żarnówka (300 m)	530 m	1 ¹⁴	1 ¹⁵	
--------	---	------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak zaczyna się na przystanku autobusowym „Żarnówka Mała”, obok zapory w Porąbce. Od przystanku podąża drogą wzdłuż brzegu Jeziora Międzybrodzkiego, mija potok Żarnówka Mała i skręca w prawo w drogę prowadzącą na szczyt Hrobaczej Łąki. Szlak prowadzi cały czas drogą dojazdową do schroniska na szczycie, opuszczając ją tylko w miejscach serpentyn

Żarnówka (300 m) - Gaiki (808 m)

3.11 Z		Żarnówka (300 m)	500 m	2 ⁴⁵	2 ⁰⁰	
--------	---	------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Od przystanku autobusowego szlak podchodzi do osiedla Nowy Świat, gdzie spotyka niebieski krótki łącznikowy szlak z Międzybrodzia Bialskiego. Zielony szlak prowadzi dalej przez widokowe polany rozległym grzbietem Nowego Światu (659 m), rozdzielającym spływające do Jeziora Międzybrodzkiego potoki: Żarnówka Mała i Ponikiewka. Z grzbietu roztaczają się imponujące widoki na góry otaczające Jezioro Międzybrodzkie - z dominującą na zasolskim brzegu - kulminacją Żaru (761 m) oraz masyw Czupla (933 m), Rogacza (898 m) i Hrobaczej Łąki (830 m). Dalej szlak prowadzi do grzbietu pomiędzy Groniczkami (839 m) a Gaikami, gdzie schodzi się ze znakami czerwonymi (3.9 C) z Hrobaczej Łąki oraz niebieskimi z przełęcz Przegibek. Szczyt Gaików osiąga krótkim podejściem wraz ze znakami czerwonymi.

GRUPA ŁAMANEJ SKAŁY (929 m)

Przeście głównym grzbietem wschodniej części Beskidu Małego do Krzeszowa

3.12 C		Żarnówka Mała (340 m)	760 m	8 ¹⁵	7 ¹⁵	
--------	---	-----------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się w Żarnówce, przecina drogę: Żywiec – Kęty, zaporę Porąbka i podąża wzdłuż brzegu Jeziora Międzybrodzkiego, wyprowadzając stromym podejściem do płaskiego terenu w rejonie sztucznego zbiornika Elektrowni Szczytowo Pompowej Żar – Porąbka na górze Żar (761 m). W tym miejscu otwiera się panorama na zachodnią część Beskidu Małego z wyraźną kulminacją Czupla (933 m) i Magurki Wilkowieckiej (909 m). Dalej prowadzi zasadniczym grzbietem części wschodniej Beskidu Małego, określanej jako Góry Zasolskie lub Beskid Kocierski. Szlak prowadzi na widokową kulminację Kiczery (831 m), a następnie przechodzi przez Przełęcz Isepnicką, Cisowe Grapy: Północną (810 m) i Południową (853 m), przedzielone Przełęczą Cisową (800 m). Dalej prowadzi do rezerwatu przyrody „Szeroka”, gdzie łagodnie osiąga kulminację Kocierza (879 m). Z Kocierza szlak prowadzi stromo w dół na Przełęcz Kocierską (718 m), z miejscem widokowym eksponującym głównie ramię Ścieszków Gronia. Z przełęczy rozpoczyna się łagodne podejście na nieznaczną kulminację, z których otwierają się widoki na Jawornicę (830 m) i na Potrójną (884 m), która jest kolejnym punktem podejścia szlaku. Z Potrójnej szlak ponownie wiedzie w dół i otwiera widoki na Groń Jana Pawła II (890 m), Leskowiec (922 m), Łamaną Skałę (929 m) oraz częściowo Beskid Żywiecki. Szlak mija drogę wiodącą do wychodni skalnej zwanej „Baszta”, Przełęcz Zakocierską i rozpoczyna podejście na Łamaną Skałę. W pierwszym fragmencie podejścia mija skalne odsłonięcia, przypominające ambony, dalej prowadzi na teren rezerwatu przyrody „Madohora” i osiąga w nim imponujące uroczysko skalne. Stąd ponownie obniża się terenem rezerwatu, mija licznie występujące odsłonięcia piaskowców i zlepieńców. Szlak opuszcza rezerwat, zmieniając kierunek na północno - wschodni i podąża na Leskowiec (922 m). Po drodze mija kilka kulminacji, przechodzi przez Przełęcz Beskidek (805 m), Hałę Rzycką, osiągając Leskowiec. Stąd otwierają się imponujące widoki w kierunku wschodnim na Pogórze Wielickie ze Skawiną i Krakowem, pasma Beskidu: Średniego i Wyspowego oraz Gorce. W kierunku południowym oglądamy Pasma Policy, Babiej Góry i Tatry, a w kierunku południowo - wschodnim - Grupę Pilska, Pasma Jałowieckie oraz zbocza Łamanej Skały. Z Leskowca szlak prowadzi na Groń Jana Pawła II z równie urokliwymi panoramami, a następnie kieruje się do Krzeszowa.

Wyjście na Przełęcz Cisową (800 m) z Czernichowa

3.13 N		Czernichów (320 m)	480 m	3 ⁰⁰	2 ¹⁵⁰	
--------	---	--------------------	-------	-----------------	------------------	---

Szlak łączy zachodnią i wschodnią część Beskidu Małego. Prowadzi z przełomu rzeki Soły w Góry Zasolskie i na czerwony szlak (3.12 C), biegnący głównym grzbietem części wschodniej

Beskidu Małego. Szlak jest trudny do przejścia, prowadząc stromym grzbietowym ramieniem ku Przełęczy Cisowej (800 m) przez kulminacje: Kościelca (795 m) i Jaworzyny (828 m). Na trasie tego szlaku możemy spotkać cisy posadzone przez rodzinę Habsburgów w początkach XIX w. oraz kompleksy leśne, pozostałości dawnej „puszczy karpackiej”.

Wyjście na Kościeliec (795 m) z Oczkowa

3.14 Ż		Oczków (325 m)	470 m	1 ⁴⁵	1 ¹⁵	
--------	---	----------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak jest typowym łącznikiem rejonu Jeziora Żywieckiego z głównym grzbietem Beskidu Małego w części Zasolskiej. Wychodzi w rejonie Wilczego Jaru, skąd prowadzi stromo w górę trasą leśną, z licznymi imponującymi widokami na Jezioro Żywieckie, Kotlinę Żywiecką, Beskid Żywiecki oraz fragmenty Beskidu Śląskiego. W końcowej części stromo podchodzi pod kulminację Kościelca, gdzie osiąga niebieskie znaki szlaku (3.13 N).

Wyjście na Łamaną Skalę (929 m) z Przełęczy Kocierskiej

3.15 Z		Przełęcz Kocierska (718 m)	250 m	4 ⁴⁵	4 ³⁰	
--------	---	----------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Długi, atrakcyjny przyrodniczo i geologicznie szlak, prowadzący ramieniem równoległym do głównego grzbietu Beskidu Małego w części wschodniej. Z Przełęczy Kocierskiej prowadzi do doliny Kocierzanki, a następnie wychodzi stromym podejściem na grzbiet Ścieszków Gronia (779 m). Przechodzi obok kapliczki i kulminacji o nazwie Czoło, mija „Zamczyska”, czyli grupę potężnych bloków piaskowca o wysokości do 8 m, ciągnących się kilkadziesiąt metrów, przybierających kształt murów zamkowych. Poniżej wychodni skalnej znajdują się liczne i dość głębokie rozpadliny. Miejscowa legenda wspomina o piekarzu, który miał tu wypiekać chleb, a miejsce to ma wzmiankę w „Dziejopisie Żywieckim” A. Komonieckiego. Dalej szlak biegnie grzbietem, docierając do ścieżki prowadzącej do Jaskini Komonieckiego, znajdującej się na południowym zboczu grzbietu. Dach jaskini tworzą grube, poziomo ułożone ławice gruboziarnistego piaskowca, na którym rosną dwa wielkie świerki. Spływa też w tym miejscu niewielki strumyk, opadający efektownym wodospadem z wysokości ok. 2,5 m. Skierowany na południe otwór jaskini jest częściowo zawałony płytą skalną, która odpadła od dachu i ma szerokość 15 m i wysokość ok. 2 m. Głębokość jaskini dochodzi do ok. 12 m, a jej powierzchnię ocenia się na 180 m². Za polaną Patykówka szlak trawersuje grzbiet przez polaną Groń na stokach Gibasów Wierchu. Zostawiając szczyt z prawej strony, obniża się do skrzyżowania ze szlakiem niebieskim (3.16 N) ze Ślemienia. Od tego miejsca oba szlaki prowadzą razem pod szczyt Łamanej Skąły, mijają źródło i łączą się ze znakami czerwonymi (3.12 C) na terenie rezerwatu przyrody „Madohora”.

Wyjście na Łamaną Skałę (929 m) ze Ślemienia

3.16 N		Ślemień (450 m)	480 m	2 ³⁰	1 ⁴⁵	
--------	---	-----------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak łączący dolinę Łękawki z najwyższym wzniesieniem Gór Zasolskich, czyli Łamaną Skałą (929 m). Ze Ślemienia szlak wychodzi do miejscowości Kocoń i podąża w stronę rozległych kompleksów leśnych Gibasowego Gronia (898 m) i Łamanej Skały. W tym rejonie otwierają się pierwsze panoramy widokowe na Pasma Pewelskie i Babią Górę. Szlak podchodzi na stoki Gibasowego Gronia (898 m), którego kulminacje mija z lewej strony, lekko obniża się na przełęcz pomiędzy szczytem i Łamaną Skałą. Tu łączy się ze znakami zielonego szlaku (3.15 Z) i wspólnie z nim osiąga rejon Łamanej Skały.

Wyjście na Łamaną Skałę (929 m) z Krzeszowa

3.17 z		Krzeszów Górny (450 m)	470 m	2 ³⁰	2 ⁰⁰	
--------	---	------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na przystanku autobusowym, skąd początkowo prowadzi pomiędzy domami, by ostatecznie przyjąć kierunek północno - zachodni i rozpocząć podejście na Czarną Górę (790 m). Pokonując jej strome zbocza mija bukowy las, wychodnie skalne i prowadzi pod Smerekowicę. Szczytowy rejon ramienia Czarnej Góry otwiera panoramę na ramię biegnące z Łamanej Skały na Leskowiec (922 m) oraz pobliskie wzniesienia. W końcowej części podejścia osiąga rezerwat przyrody „Madohora”, mija źródło „Zimna Woda” i wchodzi na główny grzbiet wschodniej części Beskidu Małego. Tutaj łączy się ze znakami czerwonego szlaku (3.12 C), biegnącego z Potrójnej na Łamaną Skałę.

BESKID ŚLĄSKI

Część Beskidu Śląskiego leżąca na terenie powiatu żywieckiego zamyka się od południa na Przełęczy Zwardońskiej (675 m) i źródłowej części potoku Czarna. Na wschodzie granicę między Beskidem Żywieckim a Śląskim wyznacza dolina górnej Soły i Kotlina Żywiecka. Granice powiatu żywieckiego w części wschodniej przebiegają analogicznie i prowadzą od Przełęczy Zwardońskiej wzdłuż źródlisk Czernej oraz słowackich potoków: Ręczki, Krężelki i Czadeczki. Na granicy powiatu żywieckiego znajduje się Przełęcz Koniakowska (732 m), a dalej linia grzbietu Gańczorka (909 m) - Karolówka (931 m) - Wierch Wiselka (1195 m) - Barania Góra (1220 m) - Magurka Wiślańska (1140 m) - Zielony Kopiec (1154) i Malinowska Skała (1152 m). Na szczycie tym zbiegają się granice powiatu bielskiego i cieszyńskiego. Dalej granica powiatu żywieckiego prowadzi przez Małe Skrzyczne (1211 m), Skrzyczne (1257 m) i grzbietem Skrzycznego schodzi do Kotliny Żywieckiej. Na terenie powiatu żywieckiego znajduje się wododział Wisły i Soły. W części Beskidu Śląskiego, położonej w granicach administracyjnych powiatu żywieckiego, na stokach Muronki znajduje się rezerwat przyrody nieożywionej „Kuźnie”.

a w sąsiedztwie granicy powiatu - na północno-zachodnich zboczach Baraniej Góry - rezerwat przyrody „Barania Góra”.

GRUPA SKRZYCZNEGO (1257 m)

Wyjście na Skrzyczne (1257 m) z Ostrego (530 m)

2.2 N		Ostre (530 m)	750 m	2 ¹⁵	1 ³⁰		
-------	---	---------------	-------	-----------------	-----------------	---	---

Szlak rozpoczyna się bardzo stromym podejściem na przystanku autobusowym w Ostrym u podnóża Skrzycznego. Prowadzi leśną drogą przez las mieszany: bukowo – jodłowo – świerkowy z rzadkim podszytem, utrzymując kierunek północno – zachodni. Ciekawostkami szlaku są: Hala Jaskowa, nadana w 1665 r. przez króla Jana Kazimierza Mikołajowi Jaskowi z Lipowej za zasługi w walce ze Szwedami oraz starodrzew bukowy na stromych, urwistych stokach. Ostatni odcinek szlaku prowadzi przez górnoreglowy bór świerkowy. Ze szczytu Skrzycznego oglądamy rozległą panoramę w kierunku północno - wschodnim – z widokiem na: Beskid Mały, Kotlinę Żywiecką z Jeziorem Żywieckim, kulminację Babiej Góry (1725 m) i Pilska (1557 m) oraz „ukrywającymi się” za wierzchołkami drzew, Romankę, Lipowską i Ryniankę.

Wyjście na Skrzyczne (1257 m) z Magurki Wiślańskiej(1139 m)

2. 3 Z		Magurka Wiślańska (1139 m)	330 m	2 ³⁰	2 ³⁰		
--------	---	----------------------------	-------	-----------------	-----------------	---	---

Szlak stanowi połączenie dwóch najwyższych szczytów w Beskidzie Śląskim: Baraniej Góry (1220 m) i (Skrzycznego (1257)). Na odcinku Magurka Wiślańska - Skrzyczne przechodzi przez tereny otwarte, powstałe wskutek wycinki rozległych połąci lasu z wiatrolomami, z pozostawionymi niewielkimi fragmentami drzewostanów posuszowych, wykorzystywanych do celów badawczych procesów rozkładu drewna. Z Magurki Wiślańskiej szlak prowadzi łagodnie w dół na Przełęcz pod Zielonym Kopcem (1152 m), następnie wznosi się na jego kulminację i ponownie opada na przełęcz pod Malinowską Skałą (1152 m). Dalej podchodzi na szczyt Malinowskiej Skały, mija odsłonięcia skalne i opada krótkim, stromym odcinkiem w kierunku Małego Skrzycznego (1201 m), skąd łagodnie prowadzi na wyniosłą kulminację Skrzycznego. Na całym odcinku szlaku roztaczają się szerokie panoramy na Beskid Żywiecki Mały, Śląski, Śląsko – Morawski, Kysucki oraz widok na Tatry i Małą Fatrę.

Wyjście na Malinowską Skałę (1152 m) z Ostrego

2.4 Ż		Ostre (530 m)	620 m	2 ⁴⁰	2 ⁰⁰		
-------	---	---------------	-------	-----------------	-----------------	---	---

Szlak rozpoczyna się na przystanku autobusowym w Ostrym i podąża w kierunku zachodnim doliną Leśnianka, mijając z prawej strony lesiste stoki Skrzycznego (1257 m) i Kościelca (918 m). Ciekawostką tego szlaku jest ścieżka przyrodniczo - dydaktyczna,

poprowadzona Doliną potoku Zimnik, krzyż upamiętniający śmierć 4 Polaków zamordowanych podczas II wojny światowej oraz historyczne źródła Zimnika, stanowiące od 1856 r. ujęcie m wody dla browaru żywieckiego. W końcowej części doliny szlak skręca w prawo i stromymi stokami Kościelca prowadzi na południowe stoki Malinowskiej Skały (1152 m). **Fot. Widok ze stoków Kościelca w kierunku Kotliny Żywieckiej i Beskidu Małego** W szczytowej części kulminacji Kościelca i Malinowskiej Skały prowadzone są intensywne prace rębne opanowanych przez kornika drzewostanów świerkowych. Utrudnia to wędrówkę, ale jednocześnie odsłania imponujące widoki na Beskid Żywiecki. Dalej w kierunku Skrzycznego podążamy zielonym szlakiem (2.3 Z) przez szczyt Malinowskiej Skały, na której oglądamy okazałe odsłonięcie wychodni skalnej.

GRUPA BARANIEJ GÓRY (1220 m)

Wyjście na Baranią Górę (1220 m) z Węgierskiej Górki (400 m)

2.1 C		Węgierska Górka (400 m)	820 m	4 ⁵⁰	4 ³⁰					
-------	---	-------------------------	-------	-----------------	-----------------	---	---	---	---	---

Na odcinku Węgierska Górka – Barania Góra szlak przyjmuje kierunek północno - zachodni i wiedzie w dolnych partiach terenem leśnym, z roślinnością o bardzo dużej różnorodności gatunkowej. Szlak czerwony, prowadzący na Baranią Górę mija: zbliżenia do zielonego szlaku (2.9 Z), *fort Waligóra*, polany z pozostałościami po gospodarstwach rolnych. Wznosząc się wyżej osiąga teren partii podszczytowych i szczytowych Glinnego (1034 m), obecnie objętych niemal zupełnym wyrębem drzewostanów świerkowych, spowodowanych głównie niszczącą ekspansją korników. Podejście na Halę Radziechowską grzbietem Glinnego jest obecnie bardzo utrudnione - po przeprowadzonej wycince drzew na tym odcinku szlaku brakuje oznakowania, a wydeptany trakt został zniszczony i gubi się w pozostawionym rumoszu wycinkowym oraz wysoko wyrastającej trawie. Ogołocony grzbiet Glinnego otwarł imponujące panoramy na grzbiety górskie Beskidu Żywieckiego, Beskidu Małego oraz pasma Beskidu Kysuckiego i Orawskiego, a także Tatr i Malej Fatry. Po osiągnięciu Hali Radziechowskiej czerwony szlak mija kolejno: Magurkę Radziechowską (1091 m), gdzie kończą się znaki zielonego szlaku (2.7 Z) oraz Magurkę Wiślańską (1098 m), przez którą podąża razem z zielonym szlakiem (2.3 Z) na Baranią Górę. W szczytowej części Baraniej Góry – na terenie sąsiedniego powiatu cieszyńskiego - znajduje się rezerwat przyrody „Barania Góra”. Szczyt stanowi rozległą polanę, otoczoną dookoła borem świerkowym - z pamiątkowym obeliskiem i platformą widokową.

Wyjście na Baranią Górę (1220 m) z Kamesznicy (470 m)

2.5 B		Kamesznica (470 m)	750 m	2 ⁵⁰	2 ⁰⁰	
-------	---	--------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na przystanku autobusowym Kamesznica Leśnictwo, skąd podąża drogą w głąb doliny potoku Bystra. Po drodze mija zabudowania gospodarcze i osiedle domków letniskowych oraz przysiółek Fajkówka, gdzie kończy się zielony szlak (2.9 Z). Podążając dalej w górę, mija na długości ok. 100 m wychodnie skalne, z ciągiem ambon dochodzących do wysokości ok. 8 m, z licznymi szczelinami i pęknięciami. W końcowym etapie podejścia na Wierch Wiselkę (1192 m), szlak prowadzi stromo przez fragment naturalnego boru świerkowego. Ciekawostką szlaku jest zespół dworsko - parkowy w Kamesznicy, powstały wokół klasycystycznego dworku Marcelego Potockiego z 1833 r. W parku z licznymi okazami starych drzew została opracowana i wyznaczona ścieżka przyrodniczo – dydaktyczna.

Wyjście na Baranią Górę (1220 m) ze Zwardonia (670 m)

2.6 N		Zwardoń (670 m)	960 m	5 ³⁰	5 ⁰⁰	
-------	---	-----------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na stacji PKP w Zwardoniu i jest kontynuacją trasy z Rycerki Kolonii. Ze Zwardonia szlak prowadzi przez Pydychów Groń do doliny Roztoki i przysiółka Myto, a następnie podchodzi na szczyt Sołowego Wierchu (848 m), obniża się szerokim zakosem przez Wierch Czadeczka na przełęcz Rupienka (ok. 670 m). Z Wierchu Czadeczka odchodzi zielony szlak do Jaworzynki, natomiast z przełęczy Rupienka odchodzi żółty szlak do Istebnej Zaolzia, a niebieski szlak prowadzi na Koczy Zamek. W tej części szlaku mijamy granice Beskidu Żywieckiego, a dalsza jego część prowadzi przez Beskid Śląski. Wychodząc na drogę Koniaków – Kamesznica, warto podejść na kulminację Ochodzitej (894 m), by obejrzeć imponującą panoramę we wszystkich kierunkach. Z drogi szlak prowadzi na Przełęcz Koniakowską (732 m) i ponownie stromo wspina się na Tyniok (891 m) i Gańczorkę (909 m), skąd prowadzi na rozstaje pod Karolówką i dalej, lasem z licznymi widokami na Wisłę, wychodzi na Polanę Przysłop i Baranią Górę. Szlak jest niezwykle interesujący i urozmaicony - jego rangę podnosi fakt, iż stanowi połączenie pasma Worka Raczańskiego z pasmem Baraniej Góry. Największym jego walorem jest wykazanie różnic w zwyczajach i etnografii górali żywieckich i śląskich, jak również różnic geologicznych oraz przyrodniczych zlewni Soły i Wisły.

Wyjście na Magurkę Radziechowską (1091 m) z Ostrego (530)

2.7 Z		Ostre (530 m)	570 m	2 ²⁰	2 ⁰⁰	
-------	---	---------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na przystanku autobusowym w Oстрыm i podąża najpierw w kierunku południowym do Twardorzeczka, gdzie zmienia kierunek na południowo – zachodn. Szlak jest ciekawy przyrodniczo i widokowo, prowadząc z Kotliny Żywieckiej w Beskid Śląski grzbietem

Ostrego (930 m) i Muronki (1017 m). W szczytowej części Muronki szlak mija rezerwat przyrody nieożywionej „Kuźnie” z licznymi ściankami skalnymi, basztami, ambonami, gładzowiskami oraz jaskiniami. Fot. Baszta skalna w rezerwacie Kuźnie Podążając w stronę szczytu szlak mija Halę Ostre, stare pojedyncze okazy starodrzewia buczyny karpackiej, liczne wyręby z odsłonięciami widokowymi na Beskid Żywiecki oraz dolinę Leśnianki. Ze szczytu Magurki Radziechowskiej (1091 m) prowadzi następnie na Baranią Górę (1220 m) czerwonym szlakiem (2.1 C) lub na Skrzyczne (1257 m) - szlakami (2.1 C) i (2.3 Z).

Wyjście na Halę Radziechowską (1091 m) z Radziechów (500 m)

2.8 N		Radziechowy (500 m)	600 m	2 ⁰⁰	1 ³⁰	
-------	---	---------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na końcowym przystanku autobusowym w Radziechowach i prowadzi na Baranią Górę (1220 m) przez teren niezwykle ciekawy pod względem przyrodniczym, geograficznym etnograficznym i kulturowym. Początkowo podchodząc na Matyskę (609 m) przyjmuje kierunek południowy, a następnie zachodni. Prowadzi zarówno przez tereny leśne jak i miejsca o niezwykłych panoramach widokowych. W pierwszym etapie podejścia prezentuje stacje drogi krzyżowej na Matysce wraz ze ścieżką przyrodniczo – dydaktyczną „Matyska”. W tym miejscu warto podejść na szczyt Matyski pod Krzyż Jubileuszowy i obejrzeć panoramę gór zamykających Kotlinę Żywiecką. Drugi etap podejścia szlakiem to polana z przysiółkiem Suchedla, od której rozpoczyna się trzeci etap szlaku - najdłuższy i najtrudniejszy. Prowadzi on terenami leśnymi, bardzo stromą drogą w podszczytowe rejony Hali Radziechowskiej. Ostatni etap szlaku to podejście rozległym wyrębem bezpośrednio na Halę Radziechowską, gdzie przechodzi czerwony szlak (2.1 C), prowadzący na Baranią Górę. Z terenów podszczytowych hali otwierają się imponujące widoki na rozległe szczyty Beskidu Śląskiego, Małego i Żywieckiego począwszy od Skrzycznego (1257 m), aż po Wielką Raczę (1236 m) oraz liczne słowackie pasma.

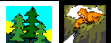
Wyjście na Fajkówkę (720 m) z Węgierskiej Górki (400)

2.9 Z		Węgierska Górka (400 m)	320m	2 ⁴⁰	2 ²⁰	
-------	---	-------------------------	------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się w centrum Węgierskiej Górki, prowadząc w kierunku Milówki. Za mostem na potoku Żabniczanka skręca w prawo, prowadzi przez Most Junacki na Sole, przecina starą drogę „cesarkę” i prowadzi we wschodnie stoki Baraniej Góry. Szlak jest bardzo ciekawy pod względem przyrodniczym, historycznym i etnograficznym. Prowadzi interesującymi terenami leśnymi, wielokrotnie zmieniając swój kierunek. Mija fort obronny z 1939 r. „Waligóra”, dwukrotnie zbliża się do czerwonego szlaku (2.1 C), przechodzi przez przysiółek Kubisiówka i osiąga przełęcz Siodelko. Z Siodelka obniża się i podąża przez przysiółek Popluty do końcowego przystanku autobusowego w Kamesznicy Złatnej. Od przystanku podąża w górę doliny potoku

Bystra, po czym przecina w kierunku zachodnim ramię Baraniej Góry i prowadzi do przysiółka Fajkówka, a stąd dalej na Baranią Górę (1220 m) dochodzimy za znakami czarnego szlaku (2.5 B).

Wyjście na Karolówkę (931 m) z Kamesznicy Górnej (530 m)

2.10 Z		Kamesznica Górna (530 m)	690 m	3 ³⁰	2 ²⁰	
--------	---	--------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na przystanku autobusowym „Kamesznica Szkoła”, skąd prowadzi w kierunku północno-zachodnim doliną potoku Janoska, interesującego pod względem geologicznym. Szlak jest stromy i nieco monotony. Podejście w początkowej części prowadzi terenem otwartym wzdłuż pól uprawnych, a następnie lasem mieszanym, świerkowo-bukowym z licznymi wyrębami. Podchodząc w górę potoku szlak mija polanę Czubanulę, której stokami wychodzi na przełęcz między Karolówką (732 m), a Gańczorką (909 m). Stąd razem ze znakami niebieskimi (2.6 N) osiąga rozstaje pod Karolówką, a dalej na Baranią Górę idziemy zgodnie ze znakami niebieskiego szlaku.

BESKID ŻYWIECKI

GRUPA WIELKIEJ RACZY I RYCERZOWEJ

Grupę Wielkiej Raczy i Rycerzowej stanowi fragment Beskidu Żywieckiego od Przełęczy Glinka (845 m), zwanej też Ujsolską - na wschodzie - po Przełęcz Zwardońską (675 m) - na zachodzie. Grupa ta ciągnie się głównym zewnętrznym grzbietem Karpat Zachodnich, będącym równocześnie głównym wododziałem zlewisk: Morza Bałtyckiego i Morza Czarnego. Widok „z lotu ptaka” głównego grzbietu przypomina worek, którego najwyższą kulminacją jest Wielka Racza (1236 m). **Fot. Zima na Wielkiej Raczy** W tej grupie górskiej wyróżnia się następujące ważniejsze szczyty: Magura (996 m), Solisko (1030 m), Smereków Mały (1043 m), Jaworzyna (1052 m), Oszus (1155 m), Beskid (1093 m), Świtkowa (1082 m), Wielka Rycerzowa (1226 m), Muńcoł (1165 m), Młada Hora (1004 m), Majów (1134 m), Bania (1124 m), Bendoszka Wielka (1144 m), Praszywka Wielka (1044 m), Kikula (1113 m), Bugaj (1140 m), Orzeł (1119 m), Mała Racza (1178 m), Upłaz (1043), Wielki Przysłop (1037 m), Magura (1073 m), Jaworzyna (1021 m), Beskid Graniczny (Wrzeszcz 875 m), Oźna (952 m), Skalanka (867 m) i Rachowiec (954 m). Główne przełęcze Worka Raczańskiego to: Ujsolska (845 m), Przysłop (940 m), Kotarz (975 m), Młada Hora (873 m), Przysłop Potócki (845 m), Śrubita (1000 m), Pod Orłem (1063 m), Zwardońska (675 m) i Wrzeszcz (875 m). Na terenie Worka Raczańskiego znajdują się również rezerваты przyrody: „Śrubita”, „Dziobaki”, „Butorza” i „Muńcoł”.

Wyjście na Wielką Raczę (1236 m) z Soli (550 m)

1.30 C		Sól (550)	1039m	7 ¹⁰	6 ⁰⁰	
--------	---	-----------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na stacji PKP w Soli, skąd prowadzi na odcinku ok. 3 km drogą w górę doliny potoku Słanica. Po drodze mija drewnianą dzwonnice i źródła solankowe, a następnie szlak prowadzi na wschodnie stoki Rachowca (954 m). Prowadząc na jego część szczytową mija: bogate florystycznie łąki, liczne wyręby w lasach regla dolnego oraz ciekawe punkty widokowe na dolinę Słanicy i Czernej. Szlak, wznosząc się coraz wyżej, zwiększa zasięg panoramy coraz rozleglejszych obszarów górskich. Najpiękniejsza panorama roztacza się z polany na szczycie Rachowca, obejmując w kierunku wschodnim gniazdo Pilska, Lipowskiej i Romanki oraz długi grzbiet pasma tatrzańskiego. Kolejną panoramę szlak otwiera spod górnej stacji wyciągu narciarskiego na Rachowcu, pokazując pasmo górskie: od Kikuli (1086 m) aż po Oszus (1155 m). Ostatnia panorama w kierunku północnym to Beskid Kysucki w Słowacji, Śląsko – Morawski w Czechach i Beskid Śląski. Ciekawostką przyrodniczą tego rejonu jest bliskie sąsiedztwo rezerwatu przyrody „Butorza”. Dalej szlak prowadzi przez Mały Rachowiec (841 m) i centrum Zwardonia, skąd podchodzi obok schroniska PTTK „Beskidzki Dworzec” na Gomółkę (ok. 800 m) i okrąża widokową drogą strome stoki Skalanki (867 m). Po osiągnięciu Przełęczy Wrzeszcz prowadzi na Beskid Graniczny (863 m) z długim wschodnim ramieniem Ożnej (952 m). Stąd roztaczają się kolejne panoramy na słowacką część Beskidu: Równą Polanę (903 m) i szeroką przełęcz Morawskie (840 m) z rozległą łąką. Na południe od Skalanki ciągnie się grzbiet Oselnego (855 m). Z łagodnego wzniesienia Beskidu Granicznego szlak ponownie obniża się do przełęczy nad wąską i stromą doliną potoku Radecki, by ponownie bardzo stromo, długim podejściem wyprowadzić na Kikulę (1086 m), skąd roztacza się kolejna panorama na długi grzbiet Małej Fatry z kulminacjami: Wielki Rozsutec (1610 m), Stoch (1608 m), Steny (1572 m), Hromowe (1636 m) i Chleb (1647 m). Dalej szlak biegnie głównie terenem leśnym wzdłuż przecinki granicznej, prowadząc na szczyt Wielkiej Raczy, a w swojej końcowej części szlak prowadzi stromo w górę, mijając z prawej strony budynek schroniska. Na wierzchołek szczytu podchodzimy ciekawą geologicznie wychodnią skalną, podziwiając ze szczytu imponujące panoramy we wszystkich kierunkach: w kierunku północnym - widok na Beskid Śląski i Beskid Mały; w kierunku wschodnim – na Beskid Żywiecki z grupą Pilska i Lipowskiej, Beskid Ujsolski, ramię Praszywki Wielkiej oraz Beskid Orawski i Tatry; w kierunku południowym - na Małą Fatrę, a w kierunku zachodnim – na Beskid Kysucki, Jaworniki i Beskid Śląsko – Morawski.

Wyjście na Wielką Racze (1236 m) z Rycerki Kolonii (690 m)

1.31 Ż		Rycerka Kolonia (690)	550 m	2 ¹⁰	1 ³⁰	
--------	---	-----------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na przystanku autobusowym w Rycerce Kolonii, skąd prowadzi w kierunku południowo – zachodnim na bardzo strome stoki Upląza (1043 m). Mija coraz rzadszą zabudowę, imponującą równoramienną kopę Gronia Kołyski oraz parking ze stylową wiatą do prowadzenia zajęć edukacyjnych pn: „Leśna Szkoła”. Po dojściu do rozwidlenia dróg opuszcza stromą dolinę potoku Racza i rozpoczyna jednostajne podejście wąską drogą, trawersującą bardzo strome zbocza Wielkiego Przystępu (1036 m), Upląza i Wielkiej Raczy (1236 m). W drodze do szczytu szlak mija typowe „V” – kształtne doliny, monokultury świerkowe i sztuczne odsłonięcia fliszu karpackiego. W szczytowej części Wielkiej Raczy przechodzi przez rozległe fragmenty boru górnoregłowego, skąd dalej razem ze znakami czerwonego szlaku (1.30 C) dochodzi do schroniska PTTK na Wielkiej Raczy.

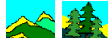
Przejście z Wielkiej Rycerzowej (1226 m) na Wielką Raczę (1236 m)

1.32 C		Wielka Rycerzowa (1226 m)	460 m	4 ²⁵	3 ³⁰	
--------	---	---------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na szczycie Wielkiej Rycerzowej w miejscu szerokich panoram widokowych w kierunku północno -wschodnim, obejmujących fragmenty Beskidu Małego, gniazdo Lipowskiej i Pilska, szczyt Romanki, fragment szczytowej części pasma Babiej Góry, Gorce, Beskid Ujsolski, aż po kulminację Bednarów (1093 m), pasmo Tatrzańskie, fragmenty Orawskiej Magury i Wielkiego Chocza. Równie urokliwa jest bliska panorama pokazująca kulminację Małej Rycerzowej i siodła pomiędzy Rycerzowymi, z olbrzymią halą i kępami zadrzewień bukowych. Szlak z wierzchołka Hali Rycerzowej prowadzi na szczyt, a dalej bardzo wąskim grzbietem w kierunku zachodnim. Mija ciekawe formy roślinności górnoregłowej, widokowe skalne występy, po których stromo schodzi w dół. Z wywierzyisk skalnych otwierają się widoki na kulminacje głównego karpackiego grzbietu Gupy Wielkiej Raczy, ramię Bendoszka – Praszywka, Beskid Śląsko – Morawski i Beskid Śląski. Dalej mija liczne zagajniki w przecince granicznej, małe widokowe odsłonięcia w miejscach wyrębu i kolejno: kulminacje Majcherowej (1005 m), na zboczu której znajduje się rezerwat przyrody „Dziobaki”, Majowa (1134 m) i Bani (1124 m). Z kulminacji Bani odchodzi ramię w kierunku północnym, które spina przez polanę Przegibek czarny szlak (1.33 B). W tym miejscu odchodzą na Rycerzową znaki trawersowego niebieskiego szlaku (1.42 N). Z Bani szlak prowadzi dalej przecinką graniczną terenami, na przemian leśnymi, zagajnikami i małymi polankami, przez kulminację Kikuli (1119 m), Jaworzyny (1173 m), Abramowa (1084 m) i stoki Bugaja (1140 m) - wychodząc na dużą śródleśną polanę - Halę Śrubita. Jest to jedyny tak znaczący punkt widokowy na trasie przejścia szlaku. W kierunku północno-zachodnim odsłania imponującą kulminację Wielkiej Raczy ze

schroniskiem PTTK i okazałymi podszczytowymi halami oraz długie ramię Małej Raczy. W kierunku północno-wschodnim prezentuje wyniosłą kulminację Bendoszki Wielkiej z Krzyżem Jubileuszowym Ziemi Żywieckiej. W kierunku północnym widać stoki Beskidu Śląskiego z kulminacją Skrzycznego (1257 m). W końcowym odcinku szlak pokonuje Przełęcz Śrubita, urokliwe stoki kulminacji Orła (1119 m) wraz z przełęczą o tej samej nazwie i rozpoczyna podejście na Małą Raczę (1178 m), gdzie zmienia swój kierunek na północny. Z podszczytowych polan Wielkiej Raczy, które można uznać za jedno z najpiękniejszych miejsc południowej żywiecczyzny, otwiera się niepowtarzalna panorama. Z hali pod Raczą daleka panorama rozpoczyna się od grupy Pilska, Babiej Góry, Małej i Wielkiej Rycerzowej. Wśród piętrzących się kulminacji wyraźnie odznaczają się: Hala Śrubita, Przełęcz Przegibek i hala na Bendoszcze Wielkiej, a bardziej w tle widać szczyty Małej Fatry i Beskidów Orawskich. Stąd szlak prowadzi na szczyt Wielkiej Raczy wśród roślinności piętra regla górnego.

Wyjście na przełęcz Przegibek z Soli

1.33 B		Sól (550)	920 m	5 ⁰⁰	4 ⁰⁰	
--------	---	-----------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na stacji PKP w Soli, skąd prowadzi w kierunku południowym na Łysicę (704 m), a następnie przez dolinę Rycerek rozpoczyna podejście na Praszywkę Wielką (1044 m). Po drodze mija pola uprawne, zagajniki, pojedyncze drzewa, pozostałości zagród góralskich. Po osiągnięciu szczytowych hal szlak przyjmuje południowy kierunek zgodny z linią grzbietu i prowadzi przemiennie terenami leśnymi, widokowymi polanami, obniżając się do Przełęczy Przysłop Potócki (845 m) i ponownie wznosząc na Bendoszkę Wielką (1144 m). Na długiej zróżnicowanej trasie mija punkty widokowe z powtarzającymi się panoramami: grupy Pilska i Lipowskiej, Worka Raczańskiego, Rachowca (954 m), Oźnej (952 m), Jaworzyny (1021 m) oraz Beskidu Śląskiego. Ciekawostką tego rejonu są liczne pozostałości po szałasnictwie, utrzymującym się tutaj do lat 90 – tych. Po osiągnięciu hali na Bendoszcze Wielkiej szlak otwiera kolejne imponujące panoramy: Małej Fatry oraz rejonu Wielkiej Raczy. Ze szczytu bezpośrednio pod Krzyżem Jubileuszowym Ziemi Żywieckiej podziwiamy widok na Beskid: Żywiecki, Mały i Śląski. Kolorowa plansza, umieszczona na podejściu pod krzyżem, prezentuje całość panoramy z tego miejsca. Z Bendoszki Wielkiej szlak prowadzi w dół na Przegibek, łącząc się ze znakami szlaku czerwonego (1.32 C), prowadzącego na Wielką Raczę.

Wyjście na Przełęcz Przegibek z Doliny Rycerek

1.34 Z		Dolina Rycerek (580 m)	420 m	2 ³⁰	2 ⁰⁰	
--------	---	------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na przystanku autobusowym Słowioki, w miejscu skrzyżowania z drogą odchodzącą do doliny potoku Rycerki. Szlak, prowadząc w głąb doliny, mija przysiółek

„Czanieccy”, spacyfikowany w kwietniu 1945 r. przez Niemców. Dalej znajduje się dom prof. Andrzeja Koniecznego, z którego inicjatywy corocznie organizowane są cykle koncertowe pn: „W domu pod gontami”. W końcowej części doliny szlak mija znaki szlaku niebieskiego (1.44 N) i doprowadza leśnymi stokami Bendoszki Wielkiej (1144 m) do znaków czarnego szlaku (1.33 B), którymi prowadzi na Przegibek.

Wyjście na Przełęcz Przegibek z Rycerki Kolonii

1.35 Z		Rycerka Kolonia (690 m)	600 m	1 ³⁰	0 ⁵⁵	
--------	---	-------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się razem ze znakami żółtymi (1.31 Ź) na przystanku autobusowym w Rycerce Kolonii i podąża w górę doliny do rozejścia się dróg na Roztokach. Tam skręca w lewo i dalej prowadzi w kierunku wschodnim drogą dojazdową do schroniska PTTK na Przegibku, a następnie leśną ścieżką, trawersując południowe stoki Bendoszki Wielkiej, prowadzi do znaków czarnego szlaku (1.33 B), a następnie do Przełęczy Przegibek (990 m).

Zwardoń – Rycerka Kolonia

1.36 N		Zwardoń (660)	600 m	4 ⁰⁰	4 ⁰⁰	
--------	--	---------------	-------	-----------------	-----------------	--

Szlak biegnie z Baraniej Góry (1220 m) do Zwardonia (2.6 N). Na odcinku Zwardoń – Rycerka Kolonia wyznaczony został w latach 50 – tych, jako alternatywna trasa dla zamkniętego wówczas czerwonego szlaku (1.30 C), prowadzącego pasem granicznym. Znaki niebieskie kierują szlak z centrum Zwardonia do schroniska PTTK „Beskidzki Dworzec” i następnie przez ramię Orawcowej do doliny Słanicy. Później znowu wznoszą się na północne bezleśne stoki Oźnej (952 m), z której szczytu otwiera się imponująca panorama w kierunku północno – zachodnim na Beskid Śląski i Śląsko – Morawski. Panorama pięknie prezentuje dolinę Olzy między kulminacją Stożka (978 m) i Ostrego (1044 m). W kierunku zachodnim panorama Beskidu Śląsko – Morawskiego ciągnie się przez Połomy i Smyrek (1276 m), eksponując kulminację Łysej Góry (1323 m). W kierunku południowym pokazuje zielony masyw grzbietu Kikula (1068 m) – Jaworzyna (1021 m), nad którym dominują szczyty Praszywki Wielkiej (1044 m), dalekie podwójne szczyty Rycerzowej (1226 m) i Bendoszki Wielkiej (1144 m). Z Oźnej szlak prowadzi do doliny Radecki, mijając po lewej stronie Szkolne Schronisko Młodzieżowe na Oźnej. Z Radecek bardzo stromo prowadzi na Magurę, skąd dalej łagodnie, na przemian leśnym i widokowym terenem, do przysiółka Magura. Z przysiółka prowadzi do doliny potoku Płaskurówka i dalej do Rycerki Kolonii.

Wyjście na Wielką Rycerzową (1226 m) z Rycerki Dolnej (470 m)

1.37 C		Rycerka Dolna (470 m)	850 m	4 ³⁰	3 ¹⁰	
--------	---	-----------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na przystanku PKP w Rycerce Dolnej, skąd prowadzi drogą do podnóża Hutyrowego Gronia (744 m), a następnie w kierunku południowym na długie ramię Rycerzowej. Po osiągnięciu szczytowej części Hutyrowa otwiera się panorama na kotlinę Rajczy, otoczonej szczytami o stromych zboczach: Mała Zabawa (798 m), Sucha Góra (1040 m) i Czapel (662 m) - dzięki którym uzyskuje efekt miejscowości głęboko położonej w górach. Widoczna jest zwarta zabudowa wsi z górującą w centrum wieżą kościoła. W dalszej części szlak, na przemian prowadzi terenem leśnym, polanami i licznymi zagajnikami. Mija ludową kapliczkę i wyręby z widokami na Beskid Śląsko – Morawski i ramię Praszywki – Bendoszki. Na tym odcinku szlak prowadzi wąskim grzbietem ponad głęboką i stromą doliną Danielki z lewej strony oraz łagodnymi zboczami doliny Rycerek - z prawej. Trawersuje stok Młodej Hory (1004 m) i prowadzi na przełęcz o tej samej nazwie, na której mija kaplicę pod wezwaniem św. Piotra i Pawła z pięknymi okazami starych lip, schronisko Towarzystwa Tatrzańskiego, zabudowania gospodarze oraz znaki niebieskiego szlaku (1.44 N) z Sobłówki do Rycerek. Z przełęczy otwierają się widoki na Przegibek wraz z Bendoszką Wielką (1144 m) i wyniosły szczyt Muńcoła (1165 m) - z ramieniem odchodzącym w kierunku Rycerzowej. Z Przełęczy Młoda Hora szlak prowadzi stromo w górę na szczyt Małej Rycerzowej (1207 m), gdzie dochodzą zielone znaki szlaku (1.38 Z) z Muńcoła. W tym miejscu otwiera panoramę na gniazdo Pilska (1557 m) z ramieniem biegnącym na Rysiankę, Babią Górę (1725 m), Krawców Wierch (1084 m) oraz Beskid Ujsolski, za którym prezentuje się całe pasmo Tatrzańskie, ramię Magury Orawskiej, Wielki Chocz (1607 m), Niskie Tatry oraz Mała i Wielka Fatra. Dalej szlak grzbietową ścieżką prowadzi ku przełęczy Pod Rycerzową, skąd otwiera kolejne urokliwe panoramy w kierunku zachodnim - na Wielką Rycerzową (1226 m), Kikulę (1119 m), Jaworzynę (1173), Bugaj (1140), Orzeł (1119), Małą i Wielką Raczę (1236). Z Przełęczy pod Rycerzową szlak prowadzi na szczyt Wielkiej Rycerzowej i dalej jako (1.30 C) na Wielką Raczę.

Wyjście na Małą Rycerzową (1207 m) z Ujsół (500 m)

1.38 Z		Ujsoly Danielka (500 m)	880 m	4 ²⁰	3 ²⁰	
--------	---	-------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się w Ujsolach i prowadzi z doliny Danielki w kierunku południowo – zachodnim na Muńcoł (1065 m) - cały czas stromo w górę, mijając wyręby leśne i Polanę Szczytkówka, która jest charakterystycznym punktem ze względu na ciekawostki przyrodnicze i etnograficzne, np. stanowiska dziewięcisiła bezłodygowego, a także stare zagrody góralskie. Ze Szczytkówki w kierunku wschodnim otwiera się urokliwy widok na Beskid Ujsolski. Po osiągnięciu Hali Muńcoł szlak prowadzi stromo na jej szczytową część, skąd roztacza się kolejna

panorama, obejmująca ramię: od Zapolanki aż po Lipowską (1324 m), Trzy Kopce (1216 m), Palenicę (1335 m), Sypurzeń (1356 m), Pilsko (1557 m) i dalej przez stoki Grubej Buczyny (1132 m), Krawcowego Wierchu (1084 m) i Jaworzyny (1043 m) przechodzi w pasmo Beskidu Ujsolskiego. Na szczycie Muńcoła znajduje się wychodnia skalna, owiana legendą o ukrytych skarbach zbójników beskidzkich. Ze szczytu szlak grzbietem prowadzi w kierunku południowym wzdłuż granicy rezerwatu przyrody „Muńcoł” do Przełęczy Kotarz (975 m). Tam mija znaki niebieskiego szlaku (1.44 N) z Soblówki do Rycerek i ponownie prowadzi stromo w górę na stoki Wiertalówki (1062 m). Dalej szlak, prowadząc terenem leśnym, dochodzi do znaków żółtego szlaku (1.39 Ż) z którym wchodzi na dolną część Hali Rycerzowej. Tam odbija w prawo i prowadzi na Małą Rycerzową (1207 m), gdzie łączy się ze znakami czerwonymi szlaku (1.37 C) na Wielką Rycerzową.

Wyjście na Halę Rycerzową (Bacówka PTTK) z Glinki (600 m)

1.39 Ż		Glinka (600 m)	680 m	3 ¹⁰	2 ⁴⁰	
--------	---	----------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak jest fragmentem trasy Romanka – Rycerzowa: na początkowym odcinku z Glinki rozpoczyna się obok szkoły podstawowej i prowadzi na ramię Małego Smrekowa. Mija łąki uprawne z widokami na potężne ramię biegnące od Muńcoła (1165 m) w stronę Rycerzowej, a z drugiej strony - na długi wał Beskidu Ujsolskiego od Przełęczy Glinka, aż po wyniosły Wielki Smereków (1041 m). Szlak dalej prowadzi do doliny Cichego Potoku, skąd razem ze znakami szlaku niebieskiego (1.44 N) przyjmuje kierunek południowo – zachodni i prowadzi terenem leśnym na Rycerzową. Po drodze mija Polanę Śliwkówkę, na której niebieski szlak odbija na Przełęcz Kotarz. Żółty szlak prowadzi trawersem Wiertalówki (1062 m), a następnie łagodnym terenem leśnym i łączy się ze znakami zielonego szlaku (1.38 Z), prowadząc w dolne rejony Hali Rycerzowej. Stąd zielony szlak kieruje się na szczyt Małej Rycerzowej, a żółty prowadzi łagodną ścieżką do schroniska PTTK.

Wyjście na Przełęcz pod Rycerzową z Soblówki

1.40 B		Soblówka (650 m)	520 m	1 ⁴⁰	1 ¹⁰	
--------	---	------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się w centrum Soblówki obok kościoła i schroniska PTSM, skąd prowadzi w kierunku południowo – zachodnim na stoki Rycerzowej. Początkowo wchodzi w dolinę potoku Cicha razem ze znakami zielonego szlaku (1.43 Z), prowadzącego na Przełęcz Przysłop (940 m). Po drodze mija okazałe głązy piaskowca z tablicami, opisującymi tajemnice różańcowe i gospodarstwo owczarskie. Szlak kolejno mija odejście drogi w lewo pod Wielki Smereków (1041 m) i ujście potoku Urwisko, pole namiotowe oraz widokową polanę „Hutyrowa”, a

następnie drogą dojazdową do schroniska i terenem leśnym prowadzi na Halę Rycerzową pod schronisko PTTK i dalej - na Przełęcz pod Rycerzową.

Wyjście na Halę Rycerzową (Bacówka PTTK) z Przełęczy Przysłop (940 m)

1.41 Ż		Przełęcz Przysłop (940 m)	180 m	0 ⁴⁰	0 ³⁰	
--------	---	---------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na przełęczy Przysłop i prowadzi w kierunku południowym na Halę Rycerzową - na całym odcinku leśną drogą, wśród okazów starych drzew i kolejnych głazów piaskowca z opisanymi tajemnicami różańcowymi.

Wyjście na Przełęcz Pod Rycerzową z Przełęczy Przegibek (940 m)

1.42 N		Przełęcz Przegibek (990 m)	180 m	2 ⁰⁰	1 ³⁰	
--------	---	----------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na Przełęczy Przegibek pod kulminacją Bani (1124 m), w miejscu gdzie przechodzi czerwony szlak (1.32 C), a kończy szlak czarny (1.33 B). Niebieski szlak wytyczony został w latach 50 jako alternatywne przejście dla zamkniętego wówczas czerwonego szlaku (1.32 C). Prowadzi w kierunku wschodnim równoległe do znaków szlaku czerwonego, trawersując strome zbocza Majowa (1134 m) i Majcherowej (1105 m). Na całym odcinku prowadzi terenem leśnym. Wchodząc na Przełęcz pod Rycerzową mija tereny źródliskowe dwóch potoków, rezerwat przyrody „Dziobaki” z licznymi przewróconymi pniami starych drzew, odsłoniętymi korzeniami i liczne piaskowce zalegające na ścieżce. W końcowej części szlak stromo prowadzi leśnymi stokami Rycerzowej, by osiągnąć widokową Przełęcz pod Rycerzową.

Wyjście na Przełęcz Przysłop (940 m) z Soblówki (650 m)

1.43 Z		Soblówka (650 m)	360 m	2 ⁴⁰	1 ⁵⁰	
--------	---	------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na w Soblówce obok kościoła i schroniska PTSM. Początkowo prowadzi razem ze znakami czarnego szlaku (1.40 B) do polany Hutyrów, skąd czarne znaki odchodzą w bok na Rycerzową. Po drodze szlak mija rozstawione duże głazy piaskowca z tablicami tajemnic różańcowych. Upamiętniają one pobyt i wyjście na Rycerzową ówczesnego biskupa krakowskiego, Karola Wojtyły. W końcowej części szlak osiąga Polanę Królowa, na której prezentuje panoramę stromych stoków Beskidu Bednarów (1093 m), Słapówki (996 m) i Smerekowa Wielkiego (1041 m). Szlak prowadzi częściowo wspólnie ze słowackim szlakiem zielonym, dochodzącym do doliny Wychylówki i rezerwatu przyrody „Wychylowskie Skały”.

Soblówka – Rycerki

1.44 N		Soblówka (650 m)	480 m	3 ¹⁰	2 ¹⁰	
--------	---	------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się w Sobłowce obok kościoła i schroniska PTSM. Początkowo prowadzi razem ze znakami żółtego szlaku (1.39 Ż) w kierunku zachodnim na Polanę Śliwkówka, skąd lekkim łukiem odbija w prawo, kierując się w stronę lasu ku Przełęczy Kotarz (975 m). Po osiągnięciu przełęczy mijają zielony szlak (1.38 Z) i prowadzi w dół terenem leśnym do doliny Danielki. W końcowej części doliny rozpoczyna krótkie podejście drogą dojazdową na Przełęcz Młada Hora, gdzie mijają czerwone znaki szlaku (1.37 C) z Rycerki Dolnej i prowadzi trawersem wzdłuż małego potoku Leżaje. Po osiągnięciu doliny Rycerek dochodzi do znaków zielonego szlaku (1.34 Z).

GRUPA PILSKA

Grupę Pilską stanowi rozległy teren środkowo - zachodniej części Beskidu Żywieckiego na terenie Polski oraz w środkowej części Beskidu Orawskiego, położonego na terytorium Słowacji. Obszar ten, będący częścią głównego grzbietu karpackiego, położony jest: od przełęczy Glinka (Ujsolska - 845 m) - na zachodzie, do Przełęczy Glinne (809 m) - na wschodzie. Wśród najważniejszych szczytów w tej grupie należy wymienić: Jaworzynę (1045 m), Krawców Wierch (1084 m), Grubą Buczynę (1134 m), Wielki Groń (1075 m), Wilczy Groń (961 m), Trzy Kopce (1216 m), Palenicę (1343 m), Munczolik Sypurzeń (1353 m), Pilsko (1557 m) oraz Lipowską (1324 m), Rysiankę (1322 m) i Romankę (1366 m). Teren tej części Beskidu Żywieckiego nie posiada regularnej budowy, można ją porównać do gniazd z odchodzącymi ramionami. Najwyższym gniazdem jest Pilsko, następnie - Romanka i Lipowska. **Fot. Romanka w zimowej scenerii** Spod szczytu Pilska biegnie kilka krótkich bardzo stromo opadających ramion, do których zalicza się: ramię z kulminacją Solisko (1194 m), ramię Polana Buczynka – Kamienna, długie ramię z kulminacjami: Skalka (1235 m), Buczynka (1205 m), Uszczawne Wyżne (1145 m) i Niżne (1051 m), Przełęcz Przysłopy (904 m) - po Krzyżową (725 m). Gniazdo Romanki (1366 m) rozchodzi się ze swej kulminacji trzema grzbietami: pierwszy prowadzi w kierunku południowym przez Martoszkę (1288 m), Przełęcz Pawlusią (1180 m) na Halę Rysiankę; drugie niższe ramię gniazda Romanki odchodzi w kierunku północno – zachodnim przez Suchy Groń (868 m) i Skalę (946 m), na której dzieli się na kolejne trzy ramiona: Abrahamów – Węgierska Górka Magura – Kiczora, Juszczyńska – Przepór. Trzecie, północno – wschodnie ramię gniazda Romanki, biegnie przez grzbiety Kotarnicy (1156 m) i Łazów (1003 m), aż do granicy Małej i Wielkiej Sopotni. Gniazdo Lipowskiej - Rysianki (1322 m) łączy się z ramieniem Pilska na kulminacji Trzech Kopców, następnie ciągnie się długim, wysokim ramieniem w kierunku zachodnim przez szczyty: Boraczy Wierch (1244 m), Redykalny Wierch (1144 m), Zapolanek (852 m), Kiczorę (785 m) - do doliny Soły. Z Redykalnego Wierchu odchodzi krótkie ramię do

siodła Hali Boraczej (998 m). W grupie Pilska wyróżnia się jeszcze gniazdo Wielkiego Gronia, od którego w kierunku zachodnim odchodzi ramię z kulminacją Okrągłej (947 m), oraz gniazdo Krawcowego Wierchu.

Wyjście na Halę Lipowską (1300 m) z Żabnicy Skałka (590 m)

1.11 Z		Żabnica Skałka (590)	710 m	2 ²⁰	1 ³⁰	
--------	---	----------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się w Żabnicy Skałce w miejscu połączenia się potoków: Studziańskiego Suchego, Romanki i Robaczej, skąd prowadzi początkowo drogą do Żabnicy Kamiennej, a następnie przyjmuje kierunek południowo-wschodni. Przez tereny leśne z licznymi wyrębami i osuwiskami prowadzi na Przełęcz Pawlusie, gdzie znajduje się hala pasterska o tej samej nazwie. W miejscach wyrębów odsłaniają się panoramy w kierunku północno-zachodnim - na pasmo Baraniej Góry (1220 m) i kulminację Abrahamowa (858 m). Na przełęczy szlak dochodzi do znaków (1.1 C) Głównego Szlaku Beskidzkiego, z którym wychodzi na Halę Rysianka. **Fot.**

Widok z Hali Rysianka w kierunku Tatr

Wyjście na Halę Lipowską (1300 m) z Milówki (440 m)

1.12 Z		Milówka stacja PKP (440 m)	860 m	4 ⁵⁰	3 ³⁰	
--------	---	----------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na stacji PKP w Milówce i prowadzi początkowo doliną potoku Milówka. Po drodze mija „Leśny gród” – ogród na stoku Prusowa (1010 m), w którym znajdują się ścieżki sprawnościowe dla dzieci, baszty widokowe, rzeźby gigantycznych rozmiarów oraz różne posadzone gatunki roślin kwiatowych. W końcowej części doliny mija starą drewnianą szkołę, leśniczówkę i ciekawy kaskadowy odcinek potoku Milówka. Dalej szlak rozpoczyna strome podejście na Halę Robaczą. Z różnych części hali roztaczają się widoki na kulminację Suchej Góry (1040 m), znaczną część Beskidu Śląskiego, Śląsko – Morawskiego po stronie czeskiej oraz okazałe północne stoki Romanki (1366 m), Lipowskiej (1324 m) i Boraczego Wierchu (1244 m). Imponująca jest również panorama w kierunku północno – wschodnim z widokiem na Redykalny Wierch (1144 m), dolinę Żabnicy z Abrahamowem (857 m), Skałą (944 m) i przysiółkiem Płone. Dalszy odcinek szlaku prowadzi trawersem na strome zbocza Boraczego Wierchu, mijając osuwiska z odsłonięciami skalnymi i stanowiska czosnku niedźwiedziego. Na szczycie Hali Bieguńskiej łączy się ze znakami szlaku żółtego (1.13 Ż), skąd wspólnie prowadzą borem górnoreglowym na Halę Lipowską.

Wyjście na Halę Lipowską (1300 m) z Rajczy (460 m)

1.13 Ż		Rajcza PKP (460 m)	840 m	4 ³⁰	3 ²⁰	
--------	---	--------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na stacji PKP w Rajczy i podąża w górę doliny Soły, a następnie prowadzi w górę doliną potoku Nickulina. Mijając drogowskazy do Szkolnego Schroniska Młodzieżowego – Ośrodka Edukacji Ekologicznej, skręca na stoki Kiczory. Po osiągnięciu grzbietu Kiczora (786 m) – Lipowska (1324 m) szlak dochodzi do murowanej kapliczki, gdzie styka się ze szlakiem czarnym (1.20 B), prowadzącym z Ujsoł, następnie przyjmuje kierunek północno – wschodni i prowadzi przez polanę Zapolanka na Redykalny Wierch (1144 m), za którym osiąga widokową Halę Redykalną i spotyka łącznikowy szlak czarny (1.22 B). Po pokonaniu Boraczego Wierchu (1244 m) szlak prowadzi kolejno przez Halę Gawłowską, Barmańską, Bieguńską - z których roztaczają się imponujące widoki, początkowo na grupę Wielkiej Raczy i Beskid Ujsolski, a następnie, w miarę osiągnięcia coraz wyższych partii, widać panoramy Beskidu Śląskiego, a po stronie czeskiej i słowackiej – panoramy Beskidu Śląsko – Morawskiego, Małą i Wielką Fatrę, pasmo Chotczańskie, Niskie Tatry, rejon Kubińskiej Holi, Magury Orawskiej, pasmo Tatr Zachodnich oraz masyw Pilska. W górnej części Hali Bieguńskiej dołączają do żółtego szlaku znaki zielone (1.12 Z), prowadząc wspólnie na Halę Lipowską.

Wyjście na Halę Lipowską (1300 m) ze Złatnej (620 m)

1.14 N		Złatna szkoła (620)	680 m	3 ³⁰	2 ¹⁵	
--------	---	---------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak prowadzi z Krawcowego Wierchu na Halę Lipowską (druga część tego szlaku opisana jako 1.23 N). Od przystanku autobusowego obok szkoły podstawowej w Złatnej prowadzi w górę potoku Bystra, a następnie skręca w lewo i rozpoczyna podejście w kierunku północno-wschodnim ścieżką trawersującą południowe stoki Redykalnego i Boraczego Wierchu. Na całym odcinku prowadzi przez drzewostany świerkowe z licznymi wyrębami. Po drodze, mija w niedalekiej odległości źródło „Śmierdzącego Potoku”, polanę Motykową, polanę Cerla oraz głębokie, urokliwe wąwozy cieków wodnych, spływających do potoku Bystra i fragmenty osuwisk skalnych.

Wyjście na Halę Lipowską (1300 m) ze Złatnej Huta (740 m)

1.15 B		Złatna Huta (740 m)	570 m	2 ⁰⁰	1 ²⁰	
--------	---	---------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na końcowym przystanku autobusowym w Złatnej Hucie, gdzie znajdują się fragmenty pieca hutniczego z XIX w., służącego do wytopu szkła. Ciekawostką są również wysokie sztuczne progi zabezpieczające dno potoku Bystra. Szlak przyjmuje kierunek północno-wschodni i rozpoczyna podejście wzdłuż drogi dojazdowej na Halę Lipowską i Ryniankę. Wzdłuż tego szlaku wytyczona została pierwsza w Polsce Droga Światła – trasa

nabożeństwa, ustanowionego przez papieża Jana Pawła II, z 14 tajemnicami Drogi Światła przedstawionymi na głazach piaskowca, umieszczonych wzdłuż szlaku. Szlak prowadzi ternem leśnym z licznymi okazami starych świerków i jodeł, osiągając po dość ciężkim podejściu widokową Halę Rynianka. W szczytowej części hali szlak czarny styka się z czerwonym (1.1 C), po czym skręca w lewo i drogą leśną doprowadza na Halę Lipowską pod schronisko PTTK.

Wyjście na Halę Lipowską (1300 m) z Sopotni Wielkiej (750 m)

1.16 N		Sopotnia W. Kolonia (750 m)	550m	2 ³⁰	2 ⁰⁰	
--------	---	-----------------------------	------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na przystanku autobusowym w Sopotni Wielkiej - Kolonii i dalej podąża drogą w górę potoku, mijając końcowe zabudowania gospodarskie oraz cały szereg domków letniskowych. Na całym swoim odcinku prowadzi przez tereny leśne z dominującymi drzewostanami świerkowymi. Po drodze mija liczne cieki wodne – dopływy potoku Sopotnia Wielka, ujście potoku Tokarka, a następnie stromo prowadzi na częściowo porośniętą rzadką świerczyną Halę Sopotniańską, skąd dalej na Halę Rynianka. Ze schroniska PTTK na Hali Rysianka w ciągu 15 min. dochodzimy do schroniska PTTK na Hali Lipowskiej.

Wyjście na Halę Boraczą (870 m) z Żabnicy (470 m)

1.18 N		Żabnica przystanek I (470 m)	400 m	2 ⁴⁵	2 ¹⁵	
--------	---	------------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na pierwszym przystanku autobusowym w Żabnicy, w miejscu gdzie Główny Szlak Beskidzki (1.1 C) skręca w lewo i podchodzi na Grapę (613 m). Szlak niebieski prowadzi dalej doliną Żabniczanki, a na wysokości pomnika poświęconego ofiarom II wojny światowej skręca w prawo obok drewnianej dzwonnicy i wchodzi na północne stoki Prusowa (1010 m). Tutaj roztaczają się panoramy widokowe na obniżenie doliny Soły, Węgierską Górkę, masyw Glinnego (1034 m), Kotlinę Żywiecką z kulminacją Grojca (612 m) oraz głęboką dolinę Żabniczanki. Prowadząc dalej, szlak mija liczne zagajniki i bogate przyrodniczo łąki. W części grzbietowej szlak mija, na przemian widokowe polany, tereny leśne i zagajniki. Dalej prowadzi stromo na część wierzchołkową Prusowa, z której w dół prowadzi na Halę Robaczą. Schodząc z partii szczytowej w prześwitach rzadkich drzew otwiera się widok na schronisko na Hali Boraczej (870 m) i wyniosłą z jego prawej strony kopułę Suchej Góry (1040 m). Szlak mija domy jednego z przysiółków Milówki, obniża się i ponownie podchodzi na niewielkie wzniesienie do schroniska PTTK na Hali Boraczej.

Wyjście na Halę Boraczą (870 m) z Rajczy (460 m)

1.19 N		Rajcza PKP (460 m)	420 m	2 ⁴⁵	2 ²⁰	
--------	---	--------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na stacji PKP w Rajczy i prowadzi w masyw Suchej Góry wzdłuż „Białego Potoku”. Początkowy odcinek jest stromy, błotnisty i mało widokowy, ale po osiągnięciu polany Sarnówka otwiera się panorama na pasmo „Worka Raczańskiego” z wyniosłą kulminacją Wielkiej Raczy (1236 m). Dalej szlak okrąża szczytową część Suchej Góry, prowadząc cennymi przyrodniczymi terenami, mija okazy starych buków, pola zarośnięte licznymi krzewami i źródłiskowe zbocza potoków Nickulina i Milówka. Oddalając się od kulminacji Suchej Góry opada lekko w dół, przechodzi przez grzbietową część, łączącą Halę Boraczą z Suchą Górą, mija liczne polany z największą Halą Cukiernica i przeplatające się fragmenty lasu bukowego z zagajnikami. W końcowym odcinku szlak prowadzi na widokową Halę Boraczą, gdzie łączy się z węzłem szlaków rejonu Boraczej.

Wyjście na Kiczorę (786 m) z Ujsół (500 m)

1.20 B		Ujsoly centrum (500 m)	280m	1 ⁰⁰	0 ⁴⁵	
--------	---	------------------------	------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na przystanku autobusowym w Ujsolach i prowadzi w kierunku północno-wschodnim na szczyt Kiczory (786 m) w grzbiecie Redykalny Wierch (1144 m) – Czapel (662). Jest to krótki łącznikowy szlak, dający możliwość podejścia z Ujsół w pasmo Lipowskiej. W części podszczytowej Kiczory otwiera się ciekawa panorama z kulminacją Muńcoła (1165 m), stromą doliną Danielki, Kubiesówką (868 m) i odległym pasmem Beskidu Ujsolskiego. Po osiągnięciu szczytu szlak lekko prowadzi w dół i łączy się ze znakami żółtego szlaku (1.13 Ż), który prowadzi na Halę Lipowską.

Wyjście na Halę Lipowską (1300 m) z Glinki (600 m)

1.21 Ż		Glinka Szkoła (600 m)	940 m	5 ⁵⁰	3 ⁵⁵	
--------	---	-----------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na Rycerzowej (1226 m), natomiast omawiany fragment szlaku z przystanku autobusowego w Glince prowadzi w kierunku północnym na strome zbocza Kubiesówki (868 m), mija przysiółki pod Kubiesówką oraz ciekawe przyrodniczo łąki. Po osiągnięciu grzbietu prowadzi między zabudowaniami polany Długi Groń i dalej terenem leśnym na Krawców Wierch (1084 m). Ze szczytowej części Hali Krawcowego Wierchu otwiera się panorama na Małą Fatrę, Beskid Ujsolski, Worek Raczański i fragmenty Beskidu Śląskiego. Dalej szlak prowadzi przez podmokłe łąki przecinką graniczną na szczyty Grubej Buczyny (1132 m), skąd biegnie dalej grzbietem w dół - przez Wielki Groń, Wilczy Groń na Przełęcz Bory Orawskie. Szlak ponownie wznosi się w górę grzbietem na Trzy Kopce (1216 m). W tej części szlak prowadzi terenem leśnym z licznymi widokami na grzbiet Rysianka – Pilsko, Górną Orawę i

pasmo Tatrzańskie. Mija na przełęczy teren torfowiska z bogatą roślinnością, liczne okazy starych buków i jodeł oraz stanowisko ciemnicy zielonej. Po osiągnięciu Trzech Kopców szlak łączy się ze znakami czerwonego Głównego Beskidzkiego Szlaku (1.1 C) i prowadzi na Halę Rynianka, a następnie na Halę Lipowską.

Hala Boracza (870 m) – Hala Redykalna (1144 m)

1.22 B		Hala Boracza (870 m)	270 m	0 ³⁵	0 ²⁰	
--------	---	----------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się w odległości ok. 400 m od Hali Boraczej odejściem od zielonego szlaku (1.12 Z). Jest krótkim łącznikiem pomiędzy Halą Boraczą i Halą Radykalną, gdzie łączy się ze szlakiem żółtym (1.13 Ź), biegnącym z Rajczy na Halę Lipowską. Początkowy odcinek szlaku jest bardzo zniszczony i wymaga podejścia na orientację.

Złatna Straceniec – Krawców Wierch (1084 m)

1.23 N		Złatna szkoła (620 m)	470 m	2 ¹⁰	1 ⁴⁰	
--------	---	-----------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak jest kontynuacją opisanego szlaku ze Złatnej na Lipowską (1.14 N) i prowadzi od przystanku autobusowego Złatna - Szkoła w kierunku południowo – wschodnim. Początkowo mija stromą i krętą dolinę potoku Straceniec, którego wody płyną po licznych kaskadach i rumoszu skalnym. Po osiągnięciu górnego biegu potoku szlak skręca w prawo i bardzo stromo terenem leśnym prowadzi na rozłożystą polanę Krawcowego Wierchu. W dolnej części polany mija schronisko PTTK oraz znaki żółtego szlaku (1.21 Ź), które prowadzą na Trzy Kopce (1216 m).

Żabnica Skałka – Słowianka (880 m),

1.24 B		Żabnica Skałka (590 m)	290 m	1 ¹⁰	0 ⁴⁵	
--------	---	------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na przystanku autobusowym w Żabnicy Skałce, skąd początkowo prowadzi drogą w kierunku północno – wschodnim wzdłuż potoku Suchego, a następnie terenem leśnym prowadzi na Słowiankę, gdzie łączy się ze znakami czerwonego szlaku (1.1C).

Żabnica Skałka – Hala Boraczą (860 m)

1.17 B		Żabnica Skałka (590 m)	270 m	1 ⁰⁰	0 ⁴⁰	
--------	---	------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na przystanku autobusowym w Żabnicy Skałce, skąd prowadzi w kierunku południowo-zachodnim wzdłuż potoku Studzińskiego, początkowo drogą, a następnie trawersem wychodzi na Halę Robaczą. Szlak na całym odcinku prowadzi terenem leśnym z licznymi wyrębami.

Wyjście na Romankę (1366 m) z Bystrej Górnej (410 m)

1.25 N		Bystra Górna (410 m)	950 m	4 ¹⁰	2 ³⁰					
--------	---	----------------------	-------	-----------------	-----------------	---	---	---	---	---

Szlak rozpoczyna się na końcowym przystanku autobusowym w Bystrej Górnej, skąd prowadzi w kierunku południowym w górę doliny potoku Bystra, skręcając następnie w prawo i rozpoczynając podejście trawersem grzbietu Kiczora (838 m) – Magura (891 m). Po drodze szlak omija liczne małe strumienie górskie, zasilające potok Bystra oraz miejsca widokowe powstałe po wyrębach leśnych. Szlak zasadniczo prowadzi terenem leśnym, ale w odsłoniętych miejscach roztacza panoramy w kierunku północnym na Kotlinę Żywiecką, Bramę Wilkowicką z przylegającymi fragmentami Beskidu Małego i Śląskiego, natomiast po lewej stronie cały czas widoczne są stoki Juszczynki (891 m) i Przybora (899 m). Dalej szlak zakręca w lewo i prowadzi na polanę Lachowe Młaki. W tym miejscu dochodzą znaki żółtego szlaku (1.28 Ż) z Juszczyny, natomiast niebieski szlak dalej prowadzi niemal płaską drogą na Słowiankę, skąd bardzo stromo północnymi stokami wchodzi na szczyt Romanki. Otwierają się w tym miejscu ciekawe panoramy: z lewej strony - okazałe stoki Romanki (1366 m) z kulminacją Kotarnicy (1156 m); z tyłu - pozostają kulminacje Łozka (868 m), Lachowego Gronia (1045 m) i Jałowca (1111 m), z kolei z przodu - stromo opadające ramiona Romanki w kierunku doliny Żabniczanki, dalej przełęcz Pawlusia (1180 m), kulminacja Rysianki (1322 m), Lipowskiej (1324 m) i Boraczego Wierchu (1244 m). Szlak na odcinku północnych stoków Romanki mija tereny osuwiskowe, granicę rezerwatu przyrody „Romanka”, z ciekawymi formami lasu górnoreglowego. Na szczycie dochodzą żółte znaki szlaku (1.27 Ż) z Rysianki oraz niebieskie (1.26 N) z Żywca.

Wyjście na Romankę (1366 m) z Żywca (360 m)

1.26 N		Żywiec (360 m)	1200m	5 ⁴⁰	4 ³⁰					
--------	---	----------------	-------	-----------------	-----------------	---	---	---	---	---

Szlak rozpoczyna się na stacji PKP: Żywiec Sporysz i jest typowym szlakiem dalekobieżnym, który początkowo prowadzi przez niskie grzbiety północnych części Beskidu Żywieckiego. Właściwy wysokogórski charakter szlaku rozpoczyna się w Sopotni Małej podejściem na kulminację Łazy (1003 m). Z Żywca szlak prowadzi doliną Trzebini, mija zlewisko trzech potoków: Sporyszka, Trzebini i Czarnego, dalej prowadzi kolejno na stoki: Tokarki (588 m) – Pawlackiego Wierchu (729 m) i Jastrzębicy (758 m). Dalej szlak prowadzi polną drogą na przełęcz U Poloka, gdzie otwierają się wspaniałe panoramy w kierunku wschodnim na Dolinę Sopotni Małej, Pewlicy i Jeleśnię. W kierunku południowo – wschodnim podziwiamy widok na Krzyżową (725 m) z fragmentami pasma Laskowskiego i Mędralowej oraz Babią Górę (1725 m) a w kierunku zachodnim: Beskid Śląski z okazałą sylwetką Skrzycznego (1257 m). Niebieski szlak kieruje się dalej do Sopotni Małej, po czym wznosi się stromo pokonując w tym rejonie dużą różnicę wzniesień. Prowadzi na kulminację Łazy, gdzie podejście łagodnieje, a szlak mija kolejne

widokowe polany i stromo wspina się na szczyt Kotarnicy (1156 m). W tym miejscu kończy się czarny szlak (1.29 B), a niebieski lekko skręca w prawo i podążając linią grzbietu wchodzi na Romankę. Po drodze mija Halę Majcherkową (1265 m) i granicę rezerwatu przyrody „Romanka” z ciekawymi okazami świerka górnoregłowego. Na szczycie odchodzą znaki szlaku niebieskiego (1.25 N) z Bystrej oraz żółtego (1.27 Ż) z Rysianki.

Wyjście na Romankę (1366 m) z Hali Rysianka (1300 m) Fot. Widok na Romankę z Rysianki

1.27 Ż		Hala Rysianka (1300 m)	190 m	1 ¹⁵	1 ⁰⁰	
--------	---	------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak prowadzi z Hali Rysianka, razem ze znakami zielonymi (1.11 Z) i czerwonymi (1.1 C), w kierunku północnym - początkowo równym terenem, a następnie gwałtownie opada na Przełęcz Pawlusią. Z przełęczy odchodzą - najpierw szlak zielony (1.11 Z) do Żabnicy a następnie czerwony (1.1 C) do Węgierskiej Górki. Roztacza się w tym miejscu panorama z widokiem na Rachowiec (954 m), Sołowy Wierch (848 m), Beskid Śląski, Kotlinę Żywiecką i fragmenty Beskidu Małego. Bliższa panorama obejmuje północne stoki Rysianki, kulminację Prusowa (1010 m), głęboką dolinę Żabniczanki z Węgierską Górką, Abrahamów (857 m) i zachodnie stoki Romank i. Od wschodu imponuje wyniosła grupa Pilska, oddzielona głęboką doliną potoku Sopotna Wielka. Dalej widać fragmenty Babiej Góry, z odchodzącymi w lewo szczytami Lachowego Gronia (1045 m) i Jałowca (1111 m). Szlak prowadzi dalej granicą górnoregłowego lasu i Hali Łyśniowskiej, skąd roztaczają się kolejne widoki na dolinę Sopotni Wielkiej, ramię Uszczawnego Niżnego (1015 m), Buczynki (1205 m), Pilska (1557 m) i Sypurzenia (1356 m) oraz Palenicy (1338 m). Szlak osiągając szczytową część Hali Łyśniowskiej wchodzi do rezerwatu przyrody „Romanka” i stromo w górę na szczyt Romanki.

Wyjście na Lachowe Młaki (900 m) z Juszczyzny (450 m)

1.28 Ż		Juszczyzna (450 m)	850 m	4 ⁵⁰	3 ³⁰	
--------	---	--------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na przystanku autobusowym w Juszczyźnie, skąd prowadzi w górę doliny Juszczyнки, lekko wznosząc się do podnóża szeroko rozłożystej góry Juszczyńka (899 m). Od podnóża rozpoczyna się strome podejście z licznymi zagajnikami, a dalej szlak prowadzi stromo w górę terenem leśnym z dominacją drzewostanów świerkowych. Mija szczyt trawersując jego stoki i w tym miejscu ukazuje nam w kierunku zachodnim panoramę Beskidu Śląskiego: od Stożka Wielkiego (978 m) do Bramy Wilkowickiej, dalej Beskid Mały - do rejonu kulminacji Kocierz (884 m). Na uwagę zasługuje bliska panorama zamykająca teren między Grojcem (612 m) a pasmem Wolentarskiego Gronia (606 m) i Jastrzębicy (758 m). Od szczytu Juszczyńki szlak prowadzi dalej równą grzbietową drogą, mija odcinki leśne i liczne widokowe polany, aż do osiągnięcia Lachowych Młak. Z tego miejsca niebieski szlak (1.25 N) prowadzi na Romankę.

Wyjście na Kotarnicę (1156 m) z Sopotni Wielkiej (600 m)

1.29 B		Sopotnia W. Wodospad (600m)	770 m	1 ¹⁵	0 ⁵⁰	
--------	---	-----------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się obok wodospadu w Sopotni Wielkiej i prowadzi stromo w górę na wschodnie stoki Kotarnicy. Po krótkim czasie osiąga las mieszany z licznymi polankami, skąd dalej stromo w górę leśną ścieżką - bez panoram widokowych - z ubogą roślinnością osiąga szczyt Kotarnicy. (Ze szczytu Kotarnicy na Romankę prowadzi niebieski szlak (1.26 N).

Wyjście na Halę Miziową (1275 m) z przełęczy Glinne (809 m)

1.1 C		Przełęcz Glinne (809 m)	470 m	2 ⁰⁰	1 ⁴⁵	
-------	---	-------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Na odcinku Glinne – Hala Miziowa szlak przechodzi obok zabudowań byłego przejścia granicznego, podążając przecinką graniczną. Początkowo łagodnie, a następnie coraz bardziej stromo, podchodzi na wschodnie stoki Pilska. Szlak omija teren rezerwatu przyrody i łagodnie trawersuje potok Glinne oraz ramię Soliska, wychodząc na Halę Miziową. Ten odcinek szlaku nie posiada wybitnych walorów widokowych i przyrodniczych - jest typowym łącznikiem długich przejść z masywu Babiej Góry na Pilsko.

Wyjście na Halę Miziową (1275 m) z Korbielowa Kamiennej (620 m).

1.2 Z		Korbielów Kamienna (620 m)	655 m	2 ³⁰	1 ³⁰	
-------	---	----------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak prowadzi na Halę Miziową, z przystanku autobusowego Korbielów Kamienna. W tym miejscu rozpoczyna się również przyrodnicza ścieżka dydaktyczna: Korbielów Kamienna – Pilsko – Sopotnia Wielka, opracowana przez Zespół Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego w Katowicach, Oddział w Żywcu. Podążając doliną potoku Kamienna mijamy gospodarstwa i pensjonaty agroturystyczne, pastwiska, a następnie liczne wyciągi narciarskie i kolejne przystanki przyrodniczej ścieżki dydaktycznej. Spotykamy tutaj krajobraz typowy dla pasma dolnoregłowego z rozproszonymi kępami pojedynczych drzew liściastych. Szlak jest atrakcyjny widokowo i odsłania panoramy na zabudowę Korbielowa, pasmo Babiej Góry, Policy i Tatr. Po osiągnięciu grzbietowej części ramienia Polana Buczynka – Hala Miziowa, mijamy las świerkowy sztucznie nasadzany. Podążając dalej, już za znakami zielonymi i żółtymi (1.3 Ż) wychodzimy na dolną część Hali Kornienieckiej, zwanej Polaną Międzyślaki. Z tego miejsca po kilku minutach osiągamy Halę Miziową.

Wyjście na Halę Miziową (1275 m) z Korbielowa Centrum (530 m).

1.3 Ż		Korbielów Centrum (530 m)	750 m	2 ⁰⁰	1 ³⁵	
-------	---	---------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak ten jest najkrótszym wyjściem na Halę Miziową: rozpoczyna się w centrum Korbielowa, na wysokości domu wycieczkowego „Smrek”. Szlak prowadzi w teren leśny,

początkowo z przewagą drzew iglastych, a następnie z dużym udziałem buczyny. Szlak prowadzi północno-wschodnimi stokami ramienia Pilska (1557 m). Po osiągnięciu wysokości ok. 1000 m lekkim łukiem zmienia kierunek, mija źródłiska potoku Buczynka, pokazując niszczącą siłę górskich potoków. Dalej szlak skręca w lewo, mija ścieżkę na Halę Górową i dochodzi do znaków zielonego szlaku (1.2 Z) z którym osiąga Halę Miziową.

Wyjście na Halę Miziową (1275 m) z Sopotni Wielkiej (600 m).

1.4 Z		Sopotnia Wielka (600 m)	680 m	2 ³⁰	2 ⁰⁰	
-------	---	-------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na przystanku autobusowym powyżej wodospadu w Sopotni Wielkiej i prowadzi zachodnimi stokami wzniesienia Uszczawne Wyżne – Malorka – Uszczawne Niżne. W początkowej części prowadzi stromo w górę terenem leśnym. Po osiągnięciu wysokości ok. 1000 m szlak okrąży kulminację Uszczawnego Wyżnego i prowadzi na Halę Jodłowcową. Stąd rozciągają się widoki na Beskid Żywiecki w części pasma Policy, Babiej Góry i Pilska. Dalej szlak prowadzi na wąski grzbiet, bardzo stromo opadający po obu stronach, z mało odznaczającą się kulminacją Skałki (1235 m). Jest to rejon występowania najróżniejszych form skalnych, rozpadlin i rowów porośniętych lasem górnoreglowym. Z tego miejsca w lewo odchodzi nieoznakowana ścieżka prowadząca do żółtego szlaku (1.3 Ż) z Korbielowa. Podążając dalej szlakiem przez górnoreglowy bór świerkowy dochodzimy do drogi, prowadzącej z Korbielowa do schroniska, skąd szlak wychodzi na Halę Miziową.

Wyjście na Halę Miziową (1275 m) z Krzyżowej (500 m)

1.5 B		Krzyżowa (500 m)	780 m	3 ³⁰	2 ⁴⁵	
-------	---	------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na przystanku autobusowym w Krzyżowej, skąd jego trasa prowadzi długim południowym ramieniem masywu Pilska. Początkowo biegnie grzbietem Krzyżowa – Łabysówka, mijając liczne polany, tereny leśne oraz punkty widokowe, skierowane na dolinę Sopotni Wielkiej, Romanki (1366 m) i Buczynki (1205 m). Szlak prowadzi dalej na Przełęcz Przysłopy (847 m), gdzie m.in. przechodzi szlak żółty (1.9 Ż) z Korbielowa do Sopotni Wielkiej oraz kończy się niebieski szlak (1.8 N) z Korbielowa. Dalej czarny szlak prowadzi na grzbiet Uszczawne Niżne – Malorka – Uszczawne Wyżne. Mija przystanki kolejnej ścieżki przyrodniczo-dydaktycznej na terenie parku krajobrazowego, ciekawe stanowiska roślin łąkowych, stare okazy buczyny karpackiej oraz urokliwe widoki na masyw Pilska. Po osiągnięciu przełęczy między Buczynką a Uszczawnym Wyżnym, kończy się czarny szlak, a dalsza trasa na Pilsko prowadzi szlakiem zielonym (1.4 Z).

Wyjście na Przełęcz Przysłopy (847 m) z Korbielowa Centrum (530 m)

1.8 N		Korbielów Centrum (530 m)	320 m	1 ⁰⁰	0 ⁴⁵	
-------	---	---------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się w centrum Korbielowa na wysokości domu wycieczkowego „Smrek”, razem ze znakami żółtego szlaku (1.3 Ż). Szlak przyjmuje kierunek zachodni i prowadzi podmokłym terenem leśnym na Przełęcz Przysłopy. Dalsza trasa na Pilsko prowadzi kolejno: czarnym (1.5 B) i zielonym szlakiem (1.4 Z).

Wyjście na szczyt Pilska (1557) z Hali Miziowej (1275 m)

1.6 B		Hala Miziowa (1275 m)	267 m	0 ³⁰	0 ²⁰	
-------	---	-----------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się przy schronisku PTTK i, przyjmując kierunek południowy, prowadzi pod wyciągiem narciarskim na charakterystyczne wypiętrzenie tzw. „Kopiec”. Dalej pokonuje bardzo strome podejście, mija granicę górnoreglowego boru świerkowego, przystanek ścieżki przyrodniczo - dydaktycznej i wchodzi w nieregularną granicę lasu i kosodrzewiny. Jest to rejon o wyjątkowych walorach przyrodniczych i widokowych. Po osiągnięciu linii grzbietu szlak prowadzi na spłaszczoną „kopę” szczytową - do granicy rezerwatu przyrody „Pilsko”. W podszczytowej części Pilska do czarnego szlaku dochodzi żółty szlak (1.7 Ż) z Hali Miziowej. Z tego miejsca oba szlaki idą rumowiskiem skalnym do najwyższego punktu kopuły Pilska na terenie Polski - Góry Pięciu Kopców (1542 m), gdzie znajduje się kolejny przystanek ścieżki dydaktycznej oraz rozległe panoramy. Z Pilska w kierunku południowym oglądamy Pasma Tatrzańskie, Orawę i Jezioro Orawskie; w kierunku wschodnim - Pasma Jałowieckie, Beskid Średni, Pasma Babogórskie. W kierunku północnym widać wał Beskidu Małego, ciągnący się od Leskowca (922 m), po kaskadę rzeki Soły oraz Jezioro Żywieckie, Bramę Wilkowicką i dalej w kierunku północno - zachodnim - Beskid Śląski z Klimczokiem (1117 m) i Skrzycznem (1257 m). Niewątpliwą atrakcją przyrodniczą Pilska są zarośla kosodrzewiny i wysokogórskie zbiorowiska krzewinkowe. Z Góry Pięciu Kopców zielony słowacki szlak prowadzi na szczyt Pilska (1557 m), mijając zarośla kosodrzewiny i jedno z najwyższych źródeł położonych w tej części Beskidów (1550 m).

Wyjście na szczyt Pilska (1557) z Hali Miziowej (1275 m)

1.7 Ż		Hala Miziowa (1275 m)	267 m	0 ⁴⁰	0 ³⁰	
-------	---	-----------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się od schroniska PTTK, przyjmując początkowo kierunek wschodni i prowadzi w strefę granicy górnoreglowego boru świerkowego i kosodrzewiny. Trawersuje bardzo strome, kamieniste zbocza, odchodzącego od Pilska ramienia Soliska. W tym rejonie możemy oglądać okazy karłowatego świerka, rozległe płaty kosodrzewiny, krzewiaste okazy jarzębiny, wierzby śląskiej, krzewy róży alpejskiej i jałowca. Dalej szlak przyjmuje kierunek południowo-

zachodni i wąską skalną, bardzo stromą ścieżką prowadzi obok krzyża i przystanku ścieżki przyrodniczo-dydaktycznej. Mijając zarośla jarzębinowe w piętrze kosodrzewiny, otwiera widok na dolinę Koszarawy, potoku Glinne, masywu Babiej Góry, Polhorańskiej Wierchowiny, Pasma Jałowieckiego oraz Pasma Tatrzańskiego. Dalej szlak prowadzi łagodnym podszczytowym terenem, między kępami kosodrzewiny. W sąsiedztwie rezerwatu przyrody „Pilsko”, łączy się ze znakami czarnego szlaku (1.6 B), prowadzącymi na kopułę szczytową Pilska.

Korbielów – Sopotnia Wielka (Wodospad)

1.9 Ż		Korbielów dom rekolekcyjny	380 m	1 ⁴⁰	1 ²⁰	
-------	---	----------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się obok domu rekolekcyjnego OO. Dominikanów w Korbielowie i prowadzi terenem leśnym na szczyt Łabysówki (904 m), a następnie na Przełęcz Przysłop (847 m), gdzie mija czarny (1.5 B) i niebieski (1.8 N) szlak. Z przełęczy prowadzi widokowymi polanami, zwanymi „Pod Przysłopami”, z pięknym widokiem na grzbiet Romanki (1366) i Kotarnicy (1156 m), kulminację Rysianki (1322 m) oraz polany na stokach Uszczawnego. Dalej prowadzi terenem leśnym do doliny Sopotni Wielkiej kończąc swój bieg przy największym wodospadzie w polskich Karpatach fliszowych. Tutaj znajduje się również ostatni przystanek ścieżki przyrodniczo – dydaktycznej, okazy starych modrzewi i obelisk upamiętniający śmierć mieszkańców Sopotni Wielkiej, zamordowanych podczas II wojny światowej.

Korbielów – Przełęcz Glinne (809 m)

1.10 B		Korbielów Centrum (530 m)	280 m	1 ⁰⁰	0 ⁵⁰	
--------	---	---------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się w centrum Korbielowa, ale wędrowkę tym szlakiem można również rozpocząć w rejonie Kamiennej w miejscu odejścia drogi na Polanę Gawlasie (780 m). Szlak prowadzi pomiędzy stromymi zboczami granicznych szczytów Zimnej, zwanej Studentem (935 m), a Beskidem Korbielowskim, zwanym Westką (954 m). W środkowej części Polany Gawlasie szlak mija ciekawe przyrodniczo łąki oraz pozostałości po dawnych gospodarstwach. Szlak stanowi również dogodny dojazd konno, do Przełęczy Glinne.

GRUPA MĘDRALOWEJ

Omawiana część Beskidu Żywieckiego obejmuje teren, który od zachodu rozpoczyna się z Przełęczy Glinne (809 m) i ciągnie się przecinką graniczną głównego grzbietu wododziałowego Karpat przez następujące szczyty i przełęcze: Student (Zimna 935 m), Beskid Korbielowski (Westka 954 m), Przełęcz Między Beskidami (854 m) Beskid Krzyżowski (Szelust 924 m), Przełęcz Półgórska (809), Jaworzyna (1047 m), Przełęcz Głuchaczki (830 m), Mędralowa (1169 m). Od granicznej kulminacji Mędralowej, odchodzi długie ramię w kierunku południowo – wschodnim na szczyt Diablaka (1725 m). Całe ramię leży w województwie małopolskim, w

powiecie Suskim. Drugie ramię Mędralowej, biegnące w kierunku północnym i rozgranicza powiat Żywiecki od Suskiego. W ramieniu tym wyróżnia się następujące szczyty: Magurka (Kolisty Groń 1114 m), Przełęcz Klekociny (864 m), Beskidek (1044 m), Czerniawa Sucha (1062 m), Przełęcz Sucha (982 m), Jałowiec (1111 m), Przełęcz Cicha (776 m). Z przełęczy granica skręca w lewo, przyjmując kierunek zachodni i wiedzie przez Kobylą Głowę (841 m), Czarną Górę (Cichą 858 m), północnymi stokami Wytrzyszczona (743 m) do doliny Pewlicy, skąd przez Hucisko wyprowadza w rejon szczytu Bakowa (Czeretnika 766 m). Ze szczytu granica powiatu zmienia kierunek na północno – wschodni i prowadzi przez Gachowiznę (759 m), popod szczyt Kocońki (700 m), Groń (687 m) do doliny Kocońki, skąd wyprowadza na Przełęcz Beskidek (805 m) w Beskidzie Małym. Z granicznego ramienia odchodzą następujące grupy i pasma. Mędralowej z licznymi kulminacjami Przyborówka (882 m), (Groń m), Miziowy Groń (874 m), Jaworzyna (997 m). Kolejne ramię odchodzi z Czerniawy Suchoj (1062 m) i prowadzi w kierunku zachodnim z kulminacją Lachowego Gronia (1045 m). Od Wytrzyszczona (743 m) odchodzi długie południowo – zachodnie ramię Pasma Laskowskiego z kulminacją Lasek (Łozek 868 m). Od wzniesienia Czeretnik w kierunku południowo – zachodnim odchodzi Pasma Pewelsko – Ślemieńskie z kulminacjami Zwaliska (757 m), Garlejów Groń (730 m), Madejów Groń (703 m) i Janikowa Grapa (737 m).

Wyjście na Mędralową (1169 m) z Przełęczy Glinne (809 m)

1.1 C		Przełęcz Glinne (809 m)	810 m	5 ¹⁰	4 ⁵⁰	
-------	---	-------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Na odcinku: Przełęcz Glinne – Mędralowa szlak rozpoczyna się stromym podejściem na szczyt Studenta (935 m), dalej na Beskid Korbielowski (954 m) - przełęcz pomiędzy Beskidem Korbielowskim a Beskidem Krzyżowskim (923 m). Od tego miejsca szlak schodzi w dół, a następnie prowadzi stromo na Przełęcz Półgórską. Dalej, naprzemian łagodnie i stromo, prowadzi na Jaworzynę (1047 m), skąd podąża grzbietową jej częścią z licznymi polanami, a następnie prowadzi w dół stromą przecinką graniczną na rozległe łąki Przełęczy Głuchaczki (830 m). Z przełęczy rozpoczyna się podejście grzbietem Mędralowej na jej szczytową halę. Szlak jest ciekawym łącznikiem Grupy Babiej Góry z Grupą Pilska. W dużej części prowadzi terenami leśnymi, ale posiada też bogaty walor widokowy, prezentując rozległe panoramy Beskidu Śląskiego, Grupy Pilska i Romanki oraz niższych wzniesień w rejonie Kotliny Żywieckiej.

Wyjście na Mędralową (1169 m) z Huciska

1. 45Z		Hucisko PKP (560 m)	790 m	4 ⁰⁰	3 ³⁰	
--------	---	---------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na stacji PKP w Hucisku, skąd podąża w kierunku południowym stokami góry Wytrzyszczon (743 m) do doliny Koszarawy. Dalej rozpoczyna podejście na

Czerniawę Suchą (1062 m), trawersując zbocza Lachowego Gronia (1045 m), a następnie razem ze znakami żółtymi szlaku (1.48 Ż) prowadzi na Czerniawę Suchą (1062 m). Z jej stoków szlak żółty skręca w lewo i odchodzi w kierunku na Jałowiec (1111 m), a szlak zielony prowadzi na Beskidek (1044 m) i Przełęcz Klekociny (864 m), otwierając panoramę z widokiem na Grupę Mędralowej dolinę potoku Bystra i pasmo Babiej Góry. Po osiągnięciu przełęczy rozpoczyna podejście terenem leśnym na Magurę (1114 m) z widokową Halą Kamińskiego. Na hali mija szlak czarny (1.49 B) i łagodnie podchodzi dalej terenem leśnym pod Halę Mędralową.

Wyjście na Mędralową (1169 m) z Koszarawy Cichej

1.46 N		Przełęcz Cicha (776 m)	690 m	2 ⁴⁰	2 ³⁰	
--------	---	------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na stacji PKP w Lachowicach. Z Przełęczy Cicha podchodzi w kierunku Suchego Gronia (1062 m), mijając po drodze przystanek „Polana Krawcowa”, należący do leśnej ścieżki przyrodniczej im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego. Od tego miejsca szlak rozpoczyna podejście terenem leśnym na kulminację Jałowca. Początkowo prowadzi łagodnie drogą, a następnie bardzo stromo, aż do osiągnięcia Hali Trzebuńskiej. Na szczycie jest kolejny przystanek leśnej ścieżki przyrodniczej i imponująca panorama: począwszy od Babiej Góry po lewej stronie przez: Małą Babią (1517), Mędralową (1169 m), Czerniawę Suchą (1062 m), Pilsko (1557), Sypurzeń (1356 m) Palenicę (1338 m), Rysiankę (1322 m), Romankę (1366 m), Prusów (1010 m), Lachów Groń (1045 m) oraz Beskid: Śląski i Mały. Z Jałowca w kierunku Mędralowej prowadzi żółty szlak (1.47 Ż).

Wyjście na Czerniawę Suchą (1062) z Jałowca

1.47 Ż		Jałowiec (1111 m)	360 m	2 ¹⁵	2 ¹⁵	
--------	---	-------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się w na Przełęczy Przysłop w Pasmie Jałowieckim. Z Jałowca prowadzi stokami Hali Trzebińskiej w leśne obniżenie terenu między zlewiskami potoków: Koszarawy i Korytnicy. Dalej wolno zaczyna się wspinać na zalesiony wierzchołek Czerniawy Suchoj (1062 m). Po osiągnięciu jej wierzchołka zielonym szlakiem (1.45 Z) prowadzi dalej na Mędralową.

Wyjście na Czerniawę Suchą (1062) z Przyborowa

1.48 Ż		Przyborów (500 m)	1100m	6 ¹⁵	5 ⁴⁵	
--------	---	-------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na przystanku autobusowym „Przyborów – Szkoła” i prowadzi na stoki Lasku (868 m). Ze szczytu Lasku oglądamy: Pilsko, Babią Górę, Beskid Śląski ze Skrzycznym, Klimczokiem i Szyndzielnią, Beskid Mały z Czuplem, Magurką Wilkowicką,

Łamaną Skalą i Leskowcem. Szlak daje prowadzi do doliny Koszarawy, by ponownie wznieść się na rozłożyste pasmo Lachowego Gronia (1040 m) z Halą Janoskową. Ze szczytu możemy oglądać imponujące widoki Beskidu Małego, grupy Pilska i Romanki oraz grupy Babiej Góry. Dalej szlak łagodnie prowadzi terenem leśnym na przełęcz między kulminacją Lachowego Gronia a Czerniawą Suchej, skąd na Mędralową prowadzi zielony szlak (1.45 Z).

Wyjście na Magurkę (Kolisty Groń - 1114 m) z Korbielowa

1.49 B		Korbielów (600 m)	760 m	5 ⁰⁰	4 ³⁰	
--------	---	-------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się w Korbielowie i prowadzi równoległe do głównego grzbietu karpackiego, przecinając jego północno-zachodnie ramiona oraz doliny. Na całym swoim odcinku utrzymuj wysokość w granicach 700 – 900 m, nie wchodzi powyżej 1000 m z wyjątkiem Magury (1114 m) i Hali Kamińskiego. Szlak jest bogaty w widokowe odcinki, do których, obok Hali Kamińskiego należą: przełęcz między Furmańcem a Wojtyckim Groniem, grzbiet w rejonie Wierchu Jabłonki, przełęcz między Przyborówką a Jaworzyną, przysiółek Pindelówka pod Palenicą i trawersowe podejście pod Mędralową. Szlak jak większość równoległych do granicy, powstał w latach 50, jako alternatywna trasa turystyczna dla zamkniętego czerwonego szlaku granicznego.

Wyjście na Mędralową (1169 m) z Przyborowa

1.50 Z		Przyborów (520 m)	600 m	2 ¹⁵	1 ⁵⁰	
--------	---	-------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na przystanku autobusowym Przyborów Moczarki, skąd podąża na strome zbocze kulminacji Groń (721 m). Cały czas prowadzi wyraźnym grzbietem, z którego rozciągają się rozległe panoramy Beskidu: Żywieckiego, Śląskiego i Małego. Prowadząc pomiędzy rozrzuconymi przysiółkami góralskimi z zachowaną architekturą budownictwa zrębowego, pokonuje kolejne kulminacje: Miziowego Gronia (874 m), Kalikowego Gronia (916 m), Jaworzyny (997 m) i Małej Mędralowej (1042 m). Opuszcza teren górski, zamieszkałe polany i rozpoczyna podejście do głównego wododziałowego grzbietu karpackiego, skąd dalej w lewo ze znakami czarnego szlaku (1.49 B) osiąga Mędralową.

Wyjście na Przyborówkę (882 m) z Przyborowa

1.51 Ż		Przyborów (500 m)	860 m	5 ¹⁰	4 ⁴⁰	
--------	---	-------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak prowadzi z przystanku autobusowego na otwarte tereny pól uprawnych i łąk stoku Przyborówka. Podąża pełną drogą do osiągnięcia terenów leśnych i w grzbietowej części ramienia

Przyborówki łączy się z czarnym szlakiem (1.49 B). Na Mędralową dochodzimy za znakami czarnego szlaku.

Wyjście na Wierch Jabłonki (882 m) z Krzyżowej

1.52 Ż		Krzyżowa skrzyż. (550m)	810 m	5 ⁰⁰	4 ³⁰	
--------	---	-------------------------	-------	-----------------	-----------------	---

Szlak rozpoczyna się na skrzyżowaniu do Krzyżówek, skąd na krótkim odcinku podprowadza w górę doliny potoku Krzyżówka, skręca w lewo i wychodząc na niewysoką widokową kulminację Wierch Jabłonki (701 m). Tam dochodzi do znaków czarnego szlaku (1.49 B), prowadzącego na Mędralową.